

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Organizace voleb do zastupitelstva kraje

Organization of Elections to the Regional Assembly

Student: Jolana Kameníčková
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Iveta Vrabková, PhD.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Jolana Kameníčková**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: Organizace voleb do zastupitelstva kraje
Organization of Elections to the Regional Assembly

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Organizace volebního procesu
 3. Volby a jejich vývoj v podmínkách krajů
 4. Zhodnocení organizace voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

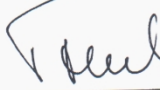
COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI Publishing, 2004. 442 s. ISBN 80-7357-041-6.
KLÍMA, Michal. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, 1998. 273 s. ISBN 80-86031-13-6.
PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy - teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

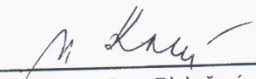
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Iveta Vrabková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně, včetně přílohy č. 2 a 5.
Přílohy č. 1, 3 a 4 jsem převzala.

V Ostravě dne 10. května 2013

Podpis *Jolana Hanešiková*

Obsah

1	ÚVOD	3
2	ORGANIZACE VOLEBNÍHO PROCESU	5
2.1	Funkce voleb	5
2.2	Struktura voleb v ČR	6
2.2.1	Volební proces.....	6
2.2.2	Volební právo	7
2.2.3	Volební systém v ČR	10
2.3	Druhy voleb v České republice	14
2.4	Volební orgány	18
3	VOLBY A JEJICH VÝVOJ V PODMÍNKÁCH KRAJŮ	19
3.1	Charakteristika kraje.....	19
3.2	Historický vývoj krajské správy	20
3.3	Působnost kraje	24
3.4	Orgány kraje.....	26
3.5	Vztah státu a územní samosprávy v ČR	29
3.6	Vývoj voleb do zastupitelstev krajů v ČR	29
4	ZHODNOCENÍ ORGANIZACE VOLEB DO ZASTUPITELSTVA OLOMOUCKÉHO KRAJE	31
4.1	Základní charakteristika Olomouckého kraje.....	31
4.2	Organizační struktura krajského úřadu	32
4.3	Finanční zabezpečení voleb v roce 2012	34
4.3.1	Finanční a organizační zabezpečení voleb do zastupitelstva.....	38
	Olomouckého kraje v roce 2012	38
4.4	Volební výsledky v Olomouckém kraji v letech 2000, 2004, 2008 a 2012	40
5	ZÁVĚR.....	46

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	49
SEZNAM ZKRATEK	53
SEZNAM PŘÍLOH.....	

1 ÚVOD

Volby jsou nedílnou součástí politického života ve všech demokratických zemích. Prostřednictvím voleb se ustanovují politické a správní orgány, které následně rozhodují o dalším vývoji teritoria, na kterém volby proběhly. V České republice se jedná o volby do Parlamentu České republiky, zastupitelstev krajů a obcí, prezidenta republiky a volby do Evropského parlamentu. Volby umožňují demokratickým způsobem vyjádřit názor občanů a tím ovlivňovat chod státu. Proto je velmi důležitá vysoká volební účast a odevzdané platné hlasy.

Předmětem této bakalářské práce je organizace voleb do zastupitelstva kraje konkrétně v podmínkách Olomouckého kraje.

Cílem bakalářské práce je vyhodnotit a porovnat průběh a výsledky voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje v letech 2000, 2004, 2008 a 2012.

K dosažení stanoveného cíle budou použity metody deskriptivní a komparativní analýzy. Deskriptivní analýza bude uplatněna především v druhé a třetí kapitole bakalářské práce. Deskriptivní analýza bude vycházet z provedené rešerše odborné literatury, na kterou je v průběhu bakalářské práce odkazováno. Komparativní analýza bude využita především ve čtvrté kapitole. Při zpracování komparativní analýzy budou využity základní statistické veličiny.

Bakalářská práce je strukturována do pěti kapitol, z nichž první kapitolou je Úvod a poslední Závěr. Druhá kapitola se bude zabývat organizací volebního procesu, funkcemi voleb, strukturou voleb, volebním systémem v České republice. Dále budou charakterizovány jednotlivé druhy voleb v ČR a jejich organizační zajištění.

Kapitola třetí se bude zaměřovat na volby a jejich vývoj v podmínkách krajů. Dále charakteristikou kraje a historickým vývojem krajské správy. Kapitola se také zaměří na samostatnou a přenesenou působnost kraje, ale také na rozbor a srovnání volební účasti ve volbách do zastupitelstev krajů v České republice v letech 2000, 2004, 2008 a 2012.

Kapitola čtvrtá bude zaměřena na zhodnocení organizace voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje dle zvolených hledisek.

Ke zpracování bakalářské práce byly kromě odborné literatury použity právní předpisy, elektronické zdroje a interní materiály Krajského úřadu Olomouckého kraje, konkrétně odboru ekonomického.

2 ORGANIZACE VOLEBNÍHO PROCESU

2.1 Funkce voleb

K základním pilířům zastupitelské demokracie patří pravidelně pořádané svobodné volby, které poskytují občanům možnost výběru mezi politickými alternativami, představovanými jednotlivými stranami a kandidáty. Volby umožňují ustavit legitimní politické a správní orgány. „*Hlavním úkolem voleb je zjistit aktuální rozložení politických sil v daném politickém prostoru a zajistit jim odpovídající reprezentaci.*“¹ Zvolené osoby na základě volbami získaného mandátu rozhodují o dalším vývoji teritoria, na kterém se hlasování konalo (tj. např. obec, region, stát).²

Od volebních výsledků se pak odvíjejí další kroky, jako je rozdělení mandátů, vytvoření většiny a exekutivy. Dále je zformována opozice, která pak většinu a exekutivu kontroluje. Volby také umožňují zjistit aktuální požadavky a priority společnosti. Vzhledem k tomu, že se volby pravidelně opakují, získávají občané možnost kontrolovat zastupitelské a exekutivní orgány a v případě nespokojenosti s politickou reprezentací ji mohou vyměnit. Volby proto mají **kontrolní funkci**, s níž je těsně spojena **funkce legitimizační**. To znamená, že aktem voleb získává legitimitu nejen zvolený orgán, ale i další orgány, jež svou podobu a legitimitu odvozují od zastupitelského orgánu přímo voleného voliči. Volby dále plní i **funkci integrační** – tj. politické síly, jež se ve volbách střetávají, reprezentují různé, někdy i značně odlišné zájmy, priority a cíle. Aktem voleb tak dochází k jejich integraci a současně i k integraci celé společnosti.¹ Prostřednictvím voleb se voliči aktivizují ve prospěch určitých cílů a programů, proto jsou volby nástrojem posilování občanského vědomí a spolupodílení občanů na politickém životě. Volby v demokratické společnosti lze také definovat jako proceduru pokojného řešení politických konfliktů ve společnosti.³

Volby jsou jeden ze způsobů výběru jednotlivce či jednotlivců pro určitou funkci, hodnost či pozici.⁴ Volby jako techniku výběru lze uplatnit nejen v politické pospolitosti

¹ ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. (2010, s. 51)

² CHYTÍLEK, R.; ŠEDO, J.; LEBEDA, T.; ČALOUD, D. *Volební systémy*. (2009, s. 13)

³ KLOKOČKA, V. *Ústavní systémy evropských států*. (2006, s. 309)

⁴ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 39)

představované státem a jednotlivými státními institucemi, ale i v různých zájmových uskupeních (odborné, církevní, kulturní a společenské organizace).⁵

„*Nezbytnou podmínkou funkčnosti voleb je politická pluralita a svoboda volby.*“⁶ Nejde jen o to, že volič nesmí být vystaven nátlaku, aby odevzdal své hlasy pro určitou stranu, či kandidáta. Musí existovat skutečná možnost výběru mezi více stranami a více kandidáty. Z tohoto hlediska může v České republice vznikat problém u nejmenších obcí, v nichž někdy kandiduje do zastupitelstva příliš málo kandidátů a volebních stran. Současně s možností výběru měl by mít volič možnost získat dostatečné informace o kandidátech tak, aby si mohl vytvořit vlastní úsudek. Voliči nesmí vzniknout žádné výhody ani nevýhody na základě své volby. S tím také souvisí i tajnost hlasování, tj. voliči musí být zaručeno, že žádným způsobem nelze zjistit, jak volil.⁷

2.2 Struktura voleb v ČR

Každá demokratická země má specifickou strukturu voleb, která přesně vymezuje jednotlivé etapy volebního procesu, určuje kategorie a zásady volebního práva.

2.2.1 Volební proces

Volby jsou organizačně velmi náročným aktem, který vyžaduje časovou synchronizaci, ve které mají jednotlivé zákonem dané subjekty vymezeny úkoly a kompetence s cílem zajistit jejich průběh.

Volební proces dle Cabady a Kubáta lze rozdělit na čtyři části:

- **Etapa volebního procesu z hlediska voličů** – tj. vyhlášení voleb, stanovení jejich data a hlasování.
- **Etapa volebního procesu z hlediska kandidátů** – v této etapě se jedná o určení kandidátů, registraci kandidatur, finančního zajištění volební kampaně, způsobu hlasování, finanční povinnosti po volbách, způsob zaplnění uprázdněného mandátu v průběhu volebního období.

⁵ KLÍMA, M. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. (1998, s. 184)

⁶ ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. (2010, s. 52)

⁷ Tamtéž. (2010, s. 52)

- **Etapa volebního procesu z hlediska organizátoru voleb** – do této etapy spadá vytvoření seznamů voličů, stanovení časového harmonogramu voleb, stanovení volebních komisí, vyhlášení voleb, kompletního zajištění průběhu hlasování, zjištění výsledků voleb a jejich oznámení, dohled nad průběhem voleb a řešení podaných stížností.
- **Etapa volebního procesu z hlediska stanovení výsledků voleb** – tj. zjištění skutečného počtu platných hlasů a převedení na mandáty.⁸

2.2.2 Volební právo

Volební právo patří mezi lidská práva. Je výdobytkem civilizace a výsledkem kulturního vývoje. Je definováno jako všeobecné, rovné, přímé a tajné hlasování. Volební právo nelze uplatňovat bez ohledu na čas a místo, je zabezpečováno řadou technických opatření, může být vykonáváno jen v určitém místě, v určité pospolitosti a v přesně vymezeném čase. Je uplatňováno podle dodatečných pravidel, která mohou stanovit i takové detaily pro výkon volebního práva, jako jsou například pravidla předvolební kampaně. Jedná se sice o právo jednotlivce, ale jako právo směřující ke konkrétnímu užítku, má vlastně kolektivní povahu, protože volební výsledek je propočítáván jako hromadný projev vůle členů dané skupiny, který je časově a prostorově koordinovaný.

Moderní demokratická koncepce volebního práva vyplývá ze zásady „**jeden člověk, jeden hlas, jedna hodnota**“. Touto větou se rozumí, že člověk jako plnoprávný občan odevzdá svůj hlas, jako projev svobodné vůle podle určitých pravidel a tento hlas má stejnou hodnotu jako ostatní jednotlivé hlasy.⁹

Volební právo stanoví formou příslušných právních předpisů (daných ústavou a zákony) způsob a proceduru výběru reprezentativních orgánů (volební systém). Dále stanoví podmínky, na základě kterých se mohou obyvatelé účastnit voleb. Zdrojem volebního práva jsou ústavy a zákony.

⁸ CABADA, L.; KUBÁT, M. a kolektiv. *Úvod do studia politické vědy*. (2004, s. 269)

⁹ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 91 - 92)

Volební právo občanů lze rozdělit na dvě kategorie:

- **Aktivní volební právo** – právo volit (každý občan ČR od 18 – ti let věku může volit do zastupitelstev obcí, krajů, Poslanecké sněmovny, Senátu ČR a prezidenta ČR).
- **Pasivní volební právo** – právo být zvolen (každý občan ČR od 18- ti let věku může být zvolen do zastupitelstva obcí a krajů, od 21 let věku do Poslanecké sněmovny ČR, od 40 – ti let věku do Senátu ČR a od 40- ti let věku prezidentem ČR).

Konkrétněji uvedené kategorie dle jednotlivých voleb v ČR uvádí Tab. 2.1.

Tab. 2.1. Rozdělení volebního práva v ČR dle druhů voleb

	Aktivní volební právo	Pasivní volební právo
Volby do zastupitelstev obcí	Občan ČR, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a který má v obci trvalý pobyt.	Členem zastupitelstva může být zvolen každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva.
Volby do zastupitelstev krajů	Občan ČR, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a který má v obci trvalý pobyt.	Členem zastupitelstva kraje může být zvolen každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva.
Volby do Poslanecké sněmovny	Občan ČR, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a který má v obci trvalý pobyt.	Každý volič, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně 21 let.
Volby do Senátu ČR	Občan ČR, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a který má v obci trvalý pobyt.	Každý volič, který alespoň druhý den 1. kola voleb dosáhl věku nejméně 40 let.
Volby prezidenta ČR	Občan ČR, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a který má v obci trvalý pobyt.	Každý volič, který alespoň druhý den 1. kola voleb dosáhl věku nejméně 40 let.
Volby do Evropského parlamentu	Občan ČR, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a který má v obci trvalý pobyt.	Každý volič, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně 21 let.

Zdroj: Vlastní zpracování dle *zákona č. 247/1995 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., Zákon 491/2001 Sb., zákona č.62/2003 Sb., Zákon č. 275/2012 Sb.*

Zásady volebního práva jsou zakotveny v právním řádu každé demokratické země, a to v ústavě.

Všeobecné volební právo umožňuje účastnit se voleb všem obyvatelům dané země, kteří jsou právně způsobilí. Je zakázáno vyloučit z volebního procesu jakoukoliv skupinu obyvatel na základě kritérií – např. národnost, vyznání, pohlaví, rasa, povolání. V současných demokratických zemích jsou uznávány čtyři základní **volební censy**, které omezují volební právo:

- podmínka státního občanství – vázána i na podmínku trvalého pobytu,
- podmínka věku,
- podmínka způsobilosti k právním úkonům,
- ztráta volebního práva.¹⁰

Princip rovného volebního práva znamená pravidlo, jeden volič rovná se jeden hlas, který má stejnou váhu. K zisku každého mandátu je nutné získat stejný počet hlasů, ovšem v praxi lze jen stěží vymezit stejné volební obvody. Proto je nutné stanovit proporci mezi mandátem a počtem obyvatel.

Princip přímého volebního práva stanovuje, že volič volí svého zástupce přímo bez prostředníků. Přímost platí pro volby do dolních komor parlamentu.

Zásada tajnosti hlasování je nedílnou součástí demokratického volebního práva. Předpokládá garantovanou anonymitu pro voliče, zajištění jeho bezpečnosti před hlasováním, v jeho průběhu i po něm, tak, aby nemohl být nikým a ničím ve svém volebním rozhodování ovlivňován.¹¹

¹⁰ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 102-103)

¹¹ CABADA, L.; KUBÁT, M. a kolektiv. *Úvod do studia politické vědy*. (2004, s. 270 - 272)

2.2.3 Volební systém v ČR

Volební systém je soubor všech pravidel, podle nichž se provádějí volby.¹² Dále můžeme chápat volební systém jako souhrn všech pravidel a sociálních norem, které regulují volební vztahy mezi všemi účastníky voleb.¹³

„Termínem volební systém se zpravidla označuje metoda převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu“.¹⁴ Zákon, jímž se volby řídí, upravuje celý volební proces, což zahrnuje, např.:

- zpracování a kontrola seznamů voličů,
- zřízení volebních orgánů,
- sestavení kandidátních listin,
- organizace vlastního hlasování občanů,
- vyhlášení volebních výsledků.

Sčítání hlasů a jejich převádění na mandáty se nazývá **volební procedura**.¹⁵

Základními volebními principy, které se liší především konstrukcí volebních obvodů, jsou:

- a) **většinový**
- b) **poměrného zastoupení**

Většinový systém je založen na jednomandátových volebních obvodech a obsahuje tolik volebních obvodů, kolik se volí mandátů. Voliči si vybírají mezi jednotlivými kandidáty a ten, který dostane určenou většinu hlasů, získá v daném volebním obvodu mandát. Většinový volební systém má také řadu předností – např. jednoduchost, vysokou personalizaci volby, úzké spojení zvoleného zastupitele s volebním obvodem a voliči. Nevýhodou je značná disproporce volebních výsledků, která může zvýhodňovat silnější strany oproti stranám slabším, anebo nově vzniklým. Tento volební systém také nedostatečně odráží rozložení politických sil v daném politickém prostoru, neboť se také může stát, že strana s největším

¹² HEYWOOD, A. *Politologie*. (2004, s. 251)

¹³ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 49)

¹⁴ ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. (2010, s. 52)

¹⁵ Tamtéž (2010, s. 52)

počtem získaných hlasů volby prohraje. Tato nevýhoda se projeví zvláště v případech, kdy k zisku mandátu stačí prostá většina hlasů.

Princip poměrného zastoupení je velmi spravedlivý, jeho největší přednost spočívá v plnění základního úkolu voleb, tj. odhalit aktuální rozložení politických sil a přidělit jim mandáty. Aby se tímto do zastupitelského orgánu nedostalo příliš mnoho politických subjektů, zavádí se umělý práh, tzv. volební klauzule. Princip poměrného zastoupení je však složitější a těžkopádnější než většinový systém vzhledem k tomu, že získané hlasy se musí přepočítávat na mandáty a obtížněji se formuje většina. Nevýhodou je také větší závislost kandidátů na stranických strukturách než na voličích. Úloha politických stran je totiž v systému poměrného zastoupení velmi silná. Volič si musí vybrat mezi politickými stranami. Proto jsou zaváděny preferenční hlasy, jimiž voliči mohou ovlivnit pořadí kandidátů na listinách.¹⁶

Oba výše popsané volební principy se využívaly i v historii. Většinový volební systém se poprvé objevil v britských koloniích (amerických státech) a od roku 1707 byl používán i ve Spojeném království. Určujícím způsobem hlasování se však stal až od roku 1885. Volební systém poměrného zastoupení se začal poprvé používat v Dánsku od roku 1855, ve Švýcarsku v roce 1891, na Moravě od roku 1905.¹⁷

V jednotlivých zemích a v různých druzích voleb se používají oba základní typy volebních systémů v nejrůznějších modifikacích, které je přizpůsobují specifickým podmínkám. Projevuje se tak snaha spojit přednosti obou principů a eliminovat jejich nevýhody vytvořením smíšeného volebního systému.¹⁸ Žádný volební systém však není zcela proporcionální – některé strany získávají více mandátů, než odpovídá jejich zisku hlasů, jiné jsou naopak podprezentovány. Hlavní problém volebního systému spočívá v nutnosti nalézt kompromis mezi spravedlností na jedné straně a efektivitou na straně druhé.

Konkrétní volební systémy lze popsat prostřednictvím pěti základních částí:

- volební obvod,
- forma kandidatury,
- struktura hlasu,

¹⁶ ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. (2010, s. 52 - 53, s. 57)

¹⁷ KLÍMA, M. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. (1998, s. 205, s. 225)

¹⁸ ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. (2010, s. 53)

- volební klauzule,
- volební formule

U **volebního obvodu** je nejdůležitější jeho velikost, která se ovšem měří nikoli územní rozlohou nebo počtem voličů, ale počtem mandátů přidělovaných v daném obvodu. Například ve volbách do poslanecké sněmovny jsou volební obvody (dle zákona volební kraje), vyšší územní samosprávné celky (kraje), které jsou volebními obvody i při volbách do zastupitelstev krajů. I když jsou to shodná území se shodnými soubory voličů, jde z hlediska velikosti o zcela rozdílné volební obvody. Ve volbách do zastupitelstev krajů se v daném obvodu přiděluje podle velikosti kraje 45, 55 nebo 65 mandátů. Ve volbách do poslanecké sněmovny se rozděluje 200 mandátů mezi 14 volebních krajů a tím tak připadá na jeden kraj podstatně menší počet mandátů. Velikost volebního obvodu má na proporcionalitu voleb zásadní vliv. „Čím je volební obvod větší, tj. čím více mandátů se v něm přiděluje, tím proporcionalnější jsou volby. Se zmenšováním volebního obvodu se proporcionalita naopak snižuje, přičemž za kritickou hranici se pokládají volební obvody se zhruba pěti mandáty.“¹⁹

Na typu volebního obvodu závisí **forma kandidatury**. V jednomandátových volebních obvodech se používá personální kandidatura, kdy se volič rozhoduje mezi jednotlivými kandidáty. Tato volba má vysoce personalizovaný charakter, i když volič bere také v úvahu stranickou orientaci kandidátů. V České republice se personální kandidatura používá při volbách do senátu. Ve volebních obvodech, které mají více mandátů, má kandidatura listinou podobu. Volič se rozhoduje mezi kandidátními listinami, což v praxi znamená volbu politické strany či volební koalice. Na kandidátní listině bývá více kandidátů, než kolik může listina v daném obvodu získat mandátů. Proto je velmi důležité pořadí kandidátů na listině.

Chytilík, Šedo, Lebeda, Čaloud zmiňují tři základní typy kandidátních listin:

- **přísně vázaná kandidátní listina** – má pevně stanovené pořadí kandidátů (volič nemá možnost ovlivnit, která osoba na kandidátce bude zvolena),
- **vázaná kandidátní listina** – kandidáti uvedeni v určitém pořadí (volič může pomocí preferenčních hlasů měnit pořadí kandidátů a tím ovlivňovat jejich zvolení). Tento typ

¹⁹ ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. (2010, s. 54-56)

se v České republice používá ve volbách do poslanecké sněmovny, do Evropského parlamentu a do zastupitelstev krajů,

- **otevřená (volná) kandidátní listina** – volič může hlasovat napříč kandidátkami. Tato listina posiluje personalizaci voleb, v České republice se používá ve volbách do zastupitelstev obcí.

„Strukturou hlasu (způsobem hlasování) rozumíme formu transformace rozdílných politických preferencí voličů do jednotné podoby hlasování.“²⁰ Struktura hlasu souvisí s formou kandidatury. Rozlišujeme mezi hlasem jediným a vícenásobným. **Jediný hlas** se používá buď v jednomandátových volebních obvodech (v ČR – senátní volby) nebo také ve vícemandátových volebních obvodech s přísně vázanými kandidátními listinami.

V systému poměrného zastoupení s vázanými kandidátními listinami se používají i preferenční hlasy, které umožňují voličům ovlivnit pořadí kandidátů na zvolené kandidátní listině (v ČR - volby do poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu). Ve volbách do zastupitelstev krajů má každý volič k dispozici čtyři preferenční hlasy a kandidáta dopředu posouvá 10% preferenčních hlasů. Pokud se to podaří více kandidátům, rozhoduje o pořadí mezi nimi počet obdržенých preferenčních hlasů.

Vícenásobný hlas je spojen s otevřenými kandidátními listinami. Volič má k dispozici počet hlasů, který odpovídá velikosti volebního obvodu, tj. počtu přidělovaných mandátů. Vícenásobný hlas a otevřené kandidátní listiny tak umožňují voliči hlasovat napříč stranickým spektrem, bez ohledu na kandidátní listinu (v ČR – volby do zastupitelstev obcí). Variantou vícenásobného hlasu je limitovaný hlas – počet hlasů, které má volič k dispozici je nižší než počet přidělovaných mandátů. Další možností je kumulativní hlas, který dává voliči možnost odevzdat jednomu kandidátovi více hlasů, případně všechny jeho hlasy. Pro smíšené volební systémy je charakteristický dvojitý hlas, kdy volič má k dispozici jeden hlas pro výběr kandidáta v jednomandátovém volebním obvodu a ještě jeden hlas pro volbu kandidátní listiny ve vícemandátovém volebním obvodu.²¹

²⁰ ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru* (2010, s. 56)

²¹ Tamtéž (2010, s. 56 - 57)

Volební klauzule bývá někdy označována jako klauzule uzavírací. Jedná se o uměle stanovený práh pro vstup do zastupitelského orgánu, resp. do skrutinia, v němž se rozdělují mandáty. Strana ve volbách musí získat určité množství hlasů, aby se mohla podílet na rozdělování mandátů. Uzavírací klauzule se používá především v proporcionálních volebních systémech, ve kterých plní redukční funkci. V České republice se uzavírací klauzule používá ve všech typech voleb, které jsou založeny na principu poměrného zastoupení (volby do poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu, krajské a obecní volby). Ve všech případech je umělý práh nastaven na stejnou úroveň, tj. 5% hlasů, ovšem ve volbách do poslanecké sněmovny se zvyšuje v případě volebních koalic dvou stran na 10%, tří stran na 15% a u koalice čtyř a více stran na 20%. Uzavírací klauzule v případě koalic se nezvyšuje ve volbách do zastupitelstev krajů. Účinnost uzavírací klauzule závisí na její výši, je však odlišná v různých typech voleb, ovšem podstatná je velikost volebního obvodu.

Volební formule slouží k převádění hlasů voličů na mandáty. Jedná se o matematickou operaci, jejíž použití je zakotveno v příslušném volebním zákoně. Volební formule je většinová (používaná v jednomandátových volebních obvodech – v ČR - senátní volby) a proporcionální (ve vícemandátových volebních obvodech – v ČR – volby do poslanecké sněmovny, do zastupitelstev obcí a krajů, do Evropského parlamentu).²²

2.3 Druhy voleb v České republice

V ČR se konají tyto druhy voleb:

- do Poslanecké sněmovny,
- do Senátu,
- do zastupitelstev kraje,
- do zastupitelstev obcí,
- do Evropského parlamentu,
- volba prezidenta republiky.

Parlamenty mají zákonodárnou a zpravidla také ústavodárnou funkci. Mohou jmenovat nebo volit určité představitele výkonné či soudní moci, kontrolovat výkon moci a správu věcí veřejných. Česká republika je pokládána za tzv. parlamentní demokracii a z toho vyplývá, že Parlament má v Česku mimořádné postavení ve vztahu k výkonné moci, a to především

²² ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. (2010, s. 57-58)

pokud se jedná o dolní komoru Parlamentu ČR - Poslaneckou sněmovnu ČR. Poslaneckou sněmovnu tvoří 200 poslanců, kteří jsou voleni na čtyřleté období. **Poslanecká sněmovna** projednává návrhy všech zákonů, schvaluje programové prohlášení vlády, může vládě vyslovit nedůvěru. Při volbách do Poslanecké sněmovny se postupuje podle zásad poměrného zastoupení. Podle zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.²³

Volby vyhlašuje prezident republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Za den vyhlášení voleb do Parlamentu České republiky se považuje den, kdy byla rozeslána částka Sbírky zákonů, v níž rozhodnutí o vyhlášení voleb do Parlamentu České republiky bylo uveřejněno. Volby do Poslanecké sněmovny se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí. Dle výše zmíněného zákona se volby do Poslanecké sněmovny konají ve dvou dnech, kterými jsou pátek a sobota.²⁴ Podle volebního zákona se volby do Poslanecké sněmovny konají ve volebních krajích, které jsou vyšší územní samosprávné celky vymezené ústavním zákonem. Česká republika je rozdělena na 14 volebních krajů. Počet poslanců, kteří jsou v krajích voleni, není jednotný a předem daný. Záleží na lidnatosti vyšších územních samosprávných celků a volební aktivitě v něm. Výpočet množství mandátů přidělených kraji provádí Český statistický úřad po skončení hlasování.

Horní komora Parlamentu České republiky – **Senát** má menší zákonodárné pravomoci. Senát může zákony navrhnout, ale schvalovací proces začíná a případně i končí ve Sněmovně. Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na šestileté období. Volby do Senátu se konají na základě většinového volebního systému. Pro volby do Senátu bylo území státu rozděleno do 81 jednomandátových volebních obvodů. Kandidát do Senátu musí získat nadpoloviční většinu odevzdaných hlasů v rámci volebního obvodu. Jestliže nadpoloviční většinu nezíská žádný z kandidátů v prvním kole, postupují dva nejúspěšnější kandidáti z prvního kola do kola druhého. Ve druhém kole obdrží mandát ten kandidát, který získal větší počet odevzdaných hlasů. Jedna třetina Senátu se volí každé dva roky.²⁵

²³ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 306 - 308)

²⁴ Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.

²⁵ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 307 - 309, s. 320 - 321)

Volby do **zastupitelstev krajů** upravuje zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Zastupitelé krajů jsou voleni na čtyřleté funkční období. Volby se konají podle zásady poměrného zastoupení. Kraj jako celek je jedním vícemandátovým volebním obvodem. Počet obyvatel určuje počet volených zastupitelů, jestliže má kraj méně než 600 tisíc obyvatel, je počet zastupitelů 45, v rozmezí 600 tisíc až 900 obyvatel je to 55 a kraj s více než 900 tisíci obyvateli má v zastupitelstvu 65 členů. Stejně jako u volby do Poslanecké sněmovny zákon zakazuje kandidaturu nezávislých kandidátů. Kandidovat mohou pouze strany, hnutí nebo koalice. Každý volič má čtyři preferenční hlasy. V případě, že kandidát obdržel nejméně 10% preferenčních hlasů, posouvá se tím do čela kandidátní listiny. Pokud tuto podmínku splní více kandidátů, pořadí mezi nimi rozhodně množství získaných preferenčních hlasů. Kvórum pro postup strany do skrutinia je získání alespoň pěti procent z celkového počtu hlasů, které byly odevzdány ve volebním obvodu, tj. území kraje. Pořadí kandidátů pro přidělení mandátu je určeno pořadím kandidátů na kandidátní listině. V krajských volbách se používá d'Hontova metoda s modifikovaným prvním dělitelem řady dělitelů (první dělitel je 1,42 a pokračuje řadou přirozených čísel 2,3,4, atd.).²⁶ Volby do zastupitelstev krajů vyhláší prezident republiky, a to nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Rozhodnutí o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů se zveřejňuje ve Sbírce zákonů. Za den vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů se považuje den, kdy byla rozeslána částka Sbírky zákonů, v níž bylo rozhodnutí o vyhlášení voleb do zastupitelstev krajů zveřejněno. Krajské volby probíhají ve dvou dnech, a to v pátek a sobotu.²⁷

Volby do **zastupitelstev obcí** jsou v České republice upraveny zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.²⁸ Zastupitelstvo obce je voleno na čtyřleté funkční období. Volby probíhají podle systému poměrného zastoupení, přičemž obec tvoří jeden vícemandátový obvod. V obcích do 10 tisíc obyvatel je zákonem povoleno vytvářet více obvodů, ale pouze tak, aby v nich volilo nejméně pět zastupitelů. U obcí mezi 10 až 50 tisíci obyvatel to musí být nejméně sedm zastupitelů a u obcí s počtem obyvatel nad 50 tisíc musí být volební obvody s nejméně devíti zastupiteli. V Praze a územně členěných statutárních městech musí městský obvod nebo městská část být součástí pouze jednoho volebního obvodu.²⁹ Volby do zastupitelstev obcí vyhláší prezident republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Za den vyhlášení voleb se považuje den, kdy byla rozeslána částka

²⁶ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 329, s. 330)

²⁷ §1, §3 Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů.

²⁸ ČMEJREK, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. (2008, s. 51)

²⁹ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách*. (2006, s. 331)

Sbírky zákonů, v níž bylo rozhodnutí o vyhlášení voleb zveřejněno. Tyto volby se konají v pátek a sobotu ve všech obcích, městech, městech se zvláštním postavením, hlavním městě Praze, městských obvodech a městských částech, pokud zákon nestanoví jinak.³⁰

Česká republika se stala členem Evropské unie 1. května 2004. Volby do **Evropského parlamentu** jsou v České republice upraveny zákonem č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů. Poslanci Evropského parlamentu jsou voleni na pětileté období. Počet europoslanců za jednotlivé členské státy se určuje podle počtu jejich obyvatel a v zásadě tedy platí, že čím větší země, tím více europoslanců, ale také více obyvatel na jeden mandát. V České republice se volí 24 europoslanců.³¹ Území České republiky tvoří pro volby do Evropského parlamentu jeden volební obvod. Volby se konají v posledním roce funkčního období Evropského parlamentu a vyhlašuje je prezident republiky na základě rozhodnutí Rady Evropské unie nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Za den vyhlášení voleb se považuje den, kdy byla rozeslána částka Sbírky zákonů, v níž bylo rozhodnutí o vyhlášení voleb zveřejněno. Volby do Evropského parlamentu se na území České republiky konají ve dvou dnech, kterými jsou pátek a sobota.³²

Ústavní zákon 71/2012 Sb. o zavedení přímé **volby prezidenta** ze dne 8. února 2012, mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. Dle tohoto zákona bylo rozhodnuto, že občané volí prezidenta v přímých volbách tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

K volbě prezidenta republiky byl dne 18. července 2012 vydán zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky). „*Tento zákon upravuje podmínky výkonu volebního práva při volbě prezidenta republiky (dále jen „volba prezidenta“), podrobnosti navrhování kandidátů na funkci prezidenta republiky, vyhlásování a provádění volby prezidenta a vyhlásování jejího výsledku a soudní přezkum.*“³³ Hlasování při volbě prezidenta na území České republiky probíhá ve stálých volebních okrscích, území České republiky tvoří jeden volební obvod. Volba prezidenta se na území České republiky koná ve dvou dnech, a to v pátek a sobotu. Volbu prezidenta vyhlašuje

³⁰ §1, §3 Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.

³¹ KREJČÍ, O. *Nová kniha o volbách.* (2006, s. 384 - 390)

³² §1, §3 zákon č.62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů.

³³ §1 Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky)

předseda Senátu zveřejněním rozhodnutí o vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů tak, aby se případné druhé kolo volby prezidenta konalo nejpozději 30 dnů před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta republiky.³⁴

2.4 Volební orgány

„Činnost volebních orgánů je výkonem státní správy.“³⁵ Volební orgány zabezpečují hladký průběh voleb v souladu s právními předpisy. Každý volební orgán plní v průběhu voleb svou nezastupitelnou funkci, dbá na koordinaci činností s ostatními volebními orgány. U různých druhů voleb se volební orgány liší.

Nejdůležitější volební orgány a jejich hlavní činnosti:

- **Státní volební komise** - koordinuje přípravu, organizaci, průběh a provedení voleb do Parlamentu České republiky, Senátu ČR, prezidenta ČR, volby do zastupitelstev kraje, obcí a Evropského parlamentu, vykonává dohled nad zabezpečením úkonů nezbytných pro organizačně technické provádění voleb, vyhlašuje a uveřejňuje celkové výsledky voleb sdělením ve Sbírce zákonů, atd.
- **Ministerstvo vnitra** – metodicky řídí organizační a technickou přípravu, průběh a provedení voleb, řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení různých druhů voleb, zajišťuje tisk volebních materiálů a organizačně zajišťuje tisk hlasovacích lístků.
- **Ministerstvo zahraničních věcí** – organizačně a technicky zabezpečuje přípravu a průběh voleb do Parlamentu ČR, Evropského parlamentu a prezidenta ČR mimo území ČR.
- **Český statistický úřad** – vypracovává závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb a zajišťuje programové vybavení pro účel zpracování a poskytování volebních výsledků, provádí školení určených členů volebních komisí, vyhotovuje

³⁴ § 2, §3 Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky)

³⁵ Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.

registry a číselníky kandidátů a kandidujících politických stran, politických hnutí a koalic.

- **Krajský úřad** – zajišťuje organizačně a technicky přípravu, průběh a provedení voleb ve volebním kraji, projednává a registruje kandidátní listiny, zajišťuje tisk hlasovacích lístků pro volební kraj, archivuje volební dokumentaci.
- **Obecní úřad** – zajišťuje volební místnosti pro volební komise, potřebné pracovní síly a pomocné prostředky, vydává voličské průkazy, zajišťuje telefonní spojení do každé volební místnosti v územním obvodu obce.
- **Okrsková volební komise** – dbá o pořádek ve volební místnosti, zajišťuje hlasování a dozírá na jeho průběh, sčítá hlasy a vyhotovuje zápis o průběhu a výsledků hlasování.

Výše uvedené volební orgány se kromě Ministerstva zahraničních věcí podílejí na všech druzích voleb v ČR. Dalšími orgány, které se podílejí na průběhu voleb, jsou např. ve volbách do zastupitelstev kraje starosta obce, primátor, ředitel krajského úřadu.

3 VOLBY A JEJICH VÝVOJ V PODMÍNKÁCH KRAJŮ

3.1 Charakteristika kraje

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) stanovuje postavení krajů a jejich orgánů.

Kraj je územním společenstvím občanů, které má právo na samosprávu a je veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek, vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. V právních vztazích vystupuje kraj svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Kraj musí pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.

Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje, dalšími orgány kraje jsou rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Každý kraj spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a pouze způsobem, který stanoví zákon. Kraj při výkonu samostatné a přenesené působnosti chrání veřejný zájem. Kraj také zajišťuje výkon finanční kontroly podle rozpočtových pravidel

územních rozpočtů a podle zvláštního právního předpisu (Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)). Kraj může mít znak a vlajku, předseda Poslanecké sněmovny může na žádost kraje změnit znak nebo vlajku kraje, popřípadě na návrh kraje znak nebo vlajku udělit.³⁶

3.2 Historický vývoj krajské správy

Počátky formování moderní veřejné správy v naší historii spadají do období pozdního feudalismu (k roku 1620), kdy se v rámci státního života začala stále více projevovat potřeba zřízení nových orgánů, které by byly schopny zabezpečovat absolutistickým státem postupně prováděné reformy.³⁷ Organizace a charakter veřejné správy vždy plně odrážel politickou situaci v dané vývojové etapě státu.

Veřejná správa je spojena s existencí státu, plní mocenskou funkci – je povolána k výkonu veřejné moci. **Veřejná správa** jako správa veřejných záležitostí ve státě se člení na:

- **státní správu,**
- **samosprávu,**
- **ostatní veřejnou správu.**

Tato kapitola se zaměří na historický vývoj krajů, které jsou součástí druhé nejdůležitější oblastí veřejné správy - samosprávy.

Vývoj krajů jako správní jednotky je doloženo již od 14. století, kdy byli panovníkem Václavem IV. ustavováni pro jednotlivá území specializovaní úředníci pro výkon rozhodnutí ve věcech trestních – poprávcové. Jmenování poprávců pro určité oblasti přispělo k vývoji krajů, které se z jednotek pro účely berní správy přeměňovaly ve správní jednotky. Čechy byly rozděleny do 12-ti berních krajů, na Moravě zatím nedošlo k postupnému vzniku krajů. Za vlády Jiřího z Poděbrad byl počet krajů zvýšen na 14. Na počátku období byly kraje vojenským zařízením k obraným účelům, měly značný vliv, dokonce v období bezvlády se staly zárukou veřejného pořádku. Již od roku 1434 krajské sněmy volily hejtmany krajů. Na Moravě kraje vznikly v roce 1529, měly vojenský účel a v jejich čele stáli dva volení

³⁶ §1,§2,§5 Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. [online].

³⁷ SCHELLE, K a kolektiv. *Dějiny české veřejné správy*. (2009, s. 28)

hejtmani – jeden z pánů a jeden z rytířů. Olomoucko patřilo od prvopočátku krajského zřízení mezi stabilní kraje. Porážkou na Bílé hoře se postupně likvidovala regionální samospráva. V průběhu následujících let se krajská správa měnila a vyvíjela. Např. na Moravě, která byla v roce 1637 rozdělena do pěti krajů, byl pro každý kraj jmenován jeden hejtman. V roce 1735 vznikl šestý kraj (Přerovský) rozdělením Olomouckého kraje.

Vznik samosprávy na občanském principu na našem území přinesla Pillersdorfova ústava z roku 1848 a na ni navazující tzv. březnová ústava z roku 1849. Na základě zákona č. 170/1849 říšského zákona nebyly samosprávné kraje ustaveny, byly pouze využity jako jednotka státní správy. Za vlády ministra vnitra Alexe Bacha byla správa každého kraje uskutečňována krajskou vládou na čele s krajským prezidentem. Rok 1855 přinesl změny v novém rozložení krajů (šest krajů na Moravě, třináct v Čechách). Krajské úřady byly pouze spojovacím článkem mezi místodržitelstvím a okresními úřady, proto byly v roce 1860 zrušeny. Myšlenka obnovy krajského zřízení se vrátila na počátku 20. století – v roce 1918 bylo naplánováno zřízení dvanácti krajských vlád v Čechách.³⁸

Období od roku 1918 – 1948 lze označit jako hledání nejoptimálnějšího způsobu výkonu veřejné správy. Byl opuštěn progresivní koncept dvoukolejné veřejné správy (s oddělením orgánů státních a samosprávných) a přecházelo se ke koncentrované veřejné správě.

V roce 1920 bylo v českých zemích zavedeno župní zřízení (zákon č. 126/1920 Sb.) – sídlo jedné z patnácti žup bylo i v Olomouci. Župní zřízení se však bylo v roce 1927 formálně zrušeno, protože se ho nepodařilo zrealizovat. V tomto roce byla zákonem č. 125/1927 Sb., koncentrována veřejná správa v okresech a tímto zákonem byly zřízeny čtyři země. Zemská zastupitelstva fungovala až do roku 1940, kdy byla rozpuštěna protektorátní vládou.

Po druhé světové válce byly vytvořeny **místní, okresní a zemské národní výbory** (dekret prezidenta republiky č.18/1944). Tyto národní výbory převzaly působnost všech dosavadních orgánů. Ústava z roku 1948 petrifikovala národní výbory, které byly do té doby považovány za přechodné řešení, a namísto zemí zavedla **kraje**. Krajské zřízení, které bylo ustanoveno zákonem č. 280/1948 Sb., rozdělilo české země do třinácti krajů a navázalo tak na neúspěšný pokus o zavedení župního zřízení. Krajské národní výbory již sídlily v sídlech dnešních

³⁸ COGAN, R. *Krajské zřízení*. (2004, s. 62 – 69)

krajů, kraje převzaly dosavadní působnost zemí, o jejich působnosti rozhodovala vláda. Počet členů krajského národního výboru se odvíjel od počtu obyvatel. Změna nastala v roce 1960, kdy bylo ustanoveno pouze sedm krajů. Praha už nebyla v žádném kraji, ale její městský národní výbor měl stejnou působnost, jako krajský národní výbor (zákon č. 36/1960 Sb.). Podle ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci (článek 140) přešla působnost ve věcech územního členění republik na **národní rady**.

Ke zřízení **vyšších územních samosprávných celků - krajů** dala podnět Ústava České republiky z roku 1993. Jednoznačné ústavní určení krajů jako vyšších územních samosprávných celků zakotvil ústavní zákon č. 347/1997 Sb. Bylo vytvořeno 14 krajů. Území každého kraje bylo vytyčeno územím okresů a hranice krajů lze měnit jen zákonem. Dalším členěním území našeho státu jsou od roku 1998 **statistické jednotky, tzv. NUTS**, kde NUTS 3 zahrnuje 14 krajů.³⁹ Konkrétní údaje o krajích uvádí Tab. 3.1 a 3.2 a mapa Obr. 3.3.

Tab. 3.1 Kraje v České republice k 1. 1. 2012

Kraj	Počet obyvatel	Rozloha km ²	Počet obcí	Hustota obyvatel na km ²
Praha	1 241 664	496	1	2 503
Středočeský	1 279 345	11 015	1145	116
Jihočeský	636 138	10 056	623	63
Plzeňský	571 709	7 561	501	76
Karlovarský	303 165	3 315	132	92
Ústecký	828 026	5 334	354	155
Liberecký	438 600	3 163	215	139
Královéhradecký	553 856	4 759	448	116
Pardubický	516 411	4 519	451	114
Vysočina	511 937	6 796	704	75
Jihomoravský	1 166 313	7 195	673	162
Olomoucký	638 638	5 267	399	121
Zlínský	589 030	3 963	305	149
Moravskoslezský	1 230 613	5 427	300	227
ČR celkem	10 505 445	78 866	6251	133

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů z ČSÚ k 1. 1. 2012 – Malý lexikon obcí ČR 2012.

³⁹ COGAN, R. *Krajské zřízení*. (2004, s. 72-80)

Tab. 3.2 Kraje České republiky a jejich krajská města

Kraje	Krajská města
Praha	Praha
Středočeský	Praha
Jihočeský	České Budějovice
Plzeňský	Plzeň
Karlovarský	Karlovy Vary
Ústecký	Ústí nad Labem
Liberecký	Liberec
Královéhradecký	Hradec Králové
Pardubický	Pardubice
Vysočina	Jihlava
Jihomoravský	Brno
Olomoucký	Olomouc
Zlínský	Zlín
Moravskoslezský	Ostrava

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů z ČSÚ – Malý lexikon obcí ČR 2012.

Obr. 3.3 Mapa krajů České republiky

Zdroj: Geografický portál Zemepis.com.

3.3 Působnost kraje

„Kraj spravuje své záležitosti samostatně (dále jen "samostatná působnost"). Státní orgány mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který stanoví zákon. Rozsah samostatné působnosti může být též omezen zákonem.“⁴⁰

Samostatná působnost kraje je rozhodující a patří k ní zejména:

- zpracování programu komplexního sociálně-ekonomického rozvoje kraje,
- územně plánovací dokumentace kraje,
- vytváření podmínek pro dopravní obslužnost kraje, rozvoj sociální péče, ochranu a rozvoj zdravých životních podmínek (vypracování koncepce odpadového hospodářství kraje, prognózy a koncepce strategie ochrany přírody na území kraje),
- zajištění ekologické výchovy a vzdělávání, zajištění informovanosti o stavu životního prostředí,
- výchova a vzdělávání (kraj zřizuje a ruší např. střední školy, školská zařízení, dětské domovy, zařízení školního stravování, zařízení výchovného poradenství),
- přispívá finančními prostředky školám a školským zařízením, které zřizuje na krytí neinvestičních nákladů,
- zdravotnictví,
- kulturní rozvoj,
- koncepce rozvoje státní památkové péče v kraji,
- ochrana veřejného pořádku.

Kraj je oprávněn v rámci samostatné působnosti vydávat obecně závazné **vyhlášky** kraje. **Dozor** nad výkonem samostatné působnosti kraje vykonává **ministerstvo vnitra**, které zajišťuje kontrolu nad dodržováním zákonnosti a kontrolu souladu vyhlášek kraje se zákony. Nesmí však omezovat samostatnou působnost kraje. Kraj nesmí zasahovat do samostatné působnosti obcí, nemůže být členem svazku obcí a s jinými kraji může spolupracovat na základě písemných smluv.⁴¹

⁴⁰ §2 Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. [online].

⁴¹ PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. (2012, s. 146 – 148, s. 151)

„Státní správu, jejíž výkon byl zákonem svěřen orgánům kraje, vykonávají orgány kraje jako svou přenesenou působnost (§ 29 a 30). Kraj je při výkonu státní správy správním obvodem. Kraj je povinen zabezpečit výkon přenesené působnosti.“⁴²

Rozsah **přenesené působnosti kraje** je poměrně rozsáhlý. Například v níže uvedených oblastech:

Školství

- zajišťuje dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy v kraji, zajišťuje každoroční výroční zprávu o vzdělávání, včetně zprávy o hospodaření kraje v oblasti školství,
- zajišťuje školní inspekci,
- uděluje výjimky při přijímání studentů na střední školy,
- uděluje souhlas ke slučování škol,
- jmenuje a odvolává zkušební komise pro vykonání absolutoria a maturitní zkoušky,
- přiděluje finanční prostředky na mzdy a platy, odvody do sociálních a zdravotních fondů, na učební pomůcky, na další vzdělávání pedagogických pracovníků atd.,
- kontroluje využití přidělených finančních prostředků.

Památkové péče

- zajišťuje péči o některé národní kulturní památky,
- vede seznam kulturních památek za svůj obvod.

Sociální péče

- řídí a kontroluje výkon státní správy v sociálním zabezpečení,
- vykonává dozor nad poskytováním sociálních služeb organizacemi a občany,
- rozhoduje o odvolání.

Zdravotnictví

- zřizuje a spravuje zdravotnickou záchrannou službu,
- řídí krajskou hygienickou službu a vybrané nemocnice,
- řídí a koordinuje ochranu před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

⁴² §2 Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. [online].

Na úseku územního plánování a stavebního řádu

- pořizuje plány velkých územních celků,
- je nadřízeným orgánem pro obce.

Na úseku pozemních komunikací

- rozhoduje o změnách v zařazení do kategorie silnic,
- rozhoduje o zrušení silnic II. a III. kategorie (po udělení souhlasu příslušných ministerstev),
- projednává přestupky a správní delikty.

Rozsah přenesené působnosti kraje dále zahrnuje úseky péče o lesy, o vody, o odpady, životní prostředí a rybářství. V rámci této působnosti kraj vydává **nařízení kraje**. **Dozor** nad výkonem přenesené působnosti kraje přísluší **věcně příslušným ministerstvům** a ústředním **správním úřadům**. Kontrola se zabývá souladem nařízení kraje se zákony.⁴³

„Kraj při výkonu samostatné působnosti a přenesené působnosti chrání veřejný zájem.“⁴⁴

Pro zajištění úkolů v samostatné a přenesené působnosti kraj využívá **majetek**, se kterým má právo hospodařit. Kraj může zřizovat své veřejnoprávní neziskové organizace a obchodní společnosti, může přijímat úvěr, půjčky. Může také ručit svým majetkem. Rozhoduje např. o bezúplatném postoupení pohledávek, o emisi vlastních obligací, o zřizování věcného břemene. Zastupitelstvo kraje rozhoduje svým usnesením o většině těchto rozhodnutí.⁴⁵

3.4 Orgány kraje

Vrcholným orgánem kraje je **zastupitelstvo kraje**, volený orgán, který rozhoduje o klíčových samosprávních otázkách kraje, včetně hospodaření. Počet zastupitelstva kraje závisí na počtu obyvatel kraje. Mezi nejdůležitější rozhodovací a schvalovací pravomoci zastupitelstva kraje patří například:

- schvalovat územně plánovací dokumentaci,
- schvalovat rozpočet kraje a závěrečný účet kraje,
- vydávání obecně závazných vyhlášek kraje,

⁴³ PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. (2012, s. 148 - 151)

⁴⁴ §2 *Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů*. [online].

⁴⁵ PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. (2012, s. 151)

- stanovit výši výdajů na činnost krajského úřadu,
- stanovit rozsah základní dopravní obslužnosti kraje,
- zřizovat a rušit organizační složky a příspěvkové organizace,
- rozhodovat o založení obchodních společností,
- rozhodovat o majetku ve vlastnictví kraje,
- rozhodovat o poskytování dotací různým organizacím,
- uzavírat smlouvy o přijetí úvěru, půjčky, výpůjčky.

Mezi důležité pravomoci zastupitelstva kraje patří **volba hejtmána**, jeho náměstků a dalších členů rady kraje. Pro platnost rozhodování a usnesení je **nutná nadpoloviční většina** všech zvolených zastupitelů kraje. Zasedání zastupitelstva kraje je veřejné. Jeho konání a program musí být zveřejněn na úřední desce 10 dnů před konáním zastupitelstva.⁴⁶

Rada kraje je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti kraje, který odpovídá zastupitelstvu kraje. Radu kraje tvoří hejtman, náměstci hejtmána a členové rady volení z řad zastupitelstva kraje, počet členů rady kraje upravuje zákon o krajích. Mezi její pravomoci patří například:

- zabezpečovat a kontrolovat hospodaření kraje podle schváleného rozpočtu kraje,
- rozhodovat o některých majetkoprávních úkonech kraje (poskytování dotací občanským sdružením – do výše 200 tisíc Kč, poskytování věcných a peněžních darů – do výše 100 tisíc Kč),
- uzavírat dohody o splátkách s lhůtou splatnosti kratší než 18 měsíců,
- uzavírat nájemní smlouvy a smlouvy o výpůjčkách,
- stanovovat počet zaměstnanců krajského úřadu, jmenovat a odvolávat vedoucí odborů krajského úřadu,
- vydávat nařízení kraje v přenesené působnosti.

Usnesení rady kraje je platné, pokud s ním souhlasí **nadpoloviční většina** všech členů rady.

⁴⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. (2004, s. 100 – 102)

Hejtman kraje zastupuje kraj navenek a je odpovědný zastupitelstvu kraje, které ho volí. Jeho pravomoci a odpovědnost určuje zákon o krajích. Jedná se především o:

- odpovědnost za zajištění přezkoumání hospodaření kraje,
- jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu (se souhlasem ministra vnitra),
- podepisuje právní předpisy kraje, vyhlášky a věstníky kraje,
- pro výkon přenesené působnosti zřizuje zvláštní orgány – na základě zmocnění zákonem.

„Hejtmana zastupují náměstci hejtmána.“⁴⁷

Krajský úřad je výkonným orgánem, který tvoří jmenovaný ředitel, zaměstnanci odborů a oddělení, sekretariátu hejtmána a sekretariátu ředitele krajského úřadu. V samostatné působnosti plní úkoly, které mu ukládá zastupitelstvo kraje a rada kraje, pomáhá v činnosti komisím rady kraje. Ředitel je zaměstnancem kraje, který je v oblasti samostatné působnosti odpovědný zastupitelstvu kraje a v oblasti přenesené působnosti je odpovědný hejtmanovi.

Ke zlepšování výkonu samostatné i přenesené působnosti, včetně rozhodování, by krajská samospráva měla využívat **poradní a iniciativní orgány kraje**. Mezi tyto orgány se řadí:

- **výbory** - iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva kraje, počet těchto výborů a počet jejich členů (nejméně však 5) závisí na rozhodnutí zastupitelstva kraje. Vždy musí být zřízen **finanční výbor** – kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky kraje, včetně nakládání s dotacemi, dále **kontrolní výbor** – kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady kraje, včetně dodržování právních předpisů orgány kraje. **Výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost** – projednává zprávy o výsledcích výchovně vzdělávací činnosti škol a školských zařízení, předkládá návrhy na zkvalitnění školských služeb. **Výbor pro národnostní menšiny** – je ustanoven, pokud se v územním obvodu kraje hlásí k jiné národnosti alespoň 10% občanů.
- **komise** - iniciativní a poradní orgány rady kraje, jsou jí ze své činnosti odpovědné. Mohou jí předkládat návrhy a náměty, pro usnesení musí být nadpoloviční většina všech členů komise.⁴⁸

⁴⁷ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. (2004, s. 102)

⁴⁸ Tamtéž (2004, s. 102 – 104)

3.5 Vztah státu a územní samosprávy v ČR

Územní samospráva je vykonávána dle příslušných zákonů nezávisle na státu. Podle ústavy stát může do činnosti územní samosprávy zasahovat pouze v případě, jedná-li územní samospráva v rozporu se zákony a ostatními obecně závaznými předpisy, nebo vyžaduje-li to ochrana zákona. V demokratických zemích jsou vztahy mezi státem a územní samosprávou založeny na principu slušnosti, spravedlnosti, odpovědnosti, a také na potřebě makroekonomické kontroly. Stát spolupracuje s územní samosprávou a poskytuje jí prostřednictvím svých ústředních orgánů odbornou a metodickou pomoc, finanční prostředky a právní ochranu. Stát však také vykonává i právní dozor nad činností územní samosprávy. Ve vzájemných vztazích je důležitá součinnost mezi územní samosprávou a orgány státu a oboustranný tok informací. Zároveň však se vzájemné vztahy neobejdou bez kontroly územní samosprávy ze strany státu, která se zaměřuje zejména na kontrolu dodržování právních předpisů, hlavně ve finanční oblasti. Například finanční nástroje (účelové dotace, apod.) jsou nepřímými nástroji v ovlivňování a kontrole územní samosprávy ze strany státu.⁴⁹

3.6 Vývoj voleb do zastupitelstev krajů v ČR

Volební účast vyznačuje průměrnou intenzitu účasti obyvatel ve volbách, která je vyjadřována procentuálním podílem voličů, kteří odevzdali své hlasy – platné i neplatné – ve vztahu ke všem občanům disponujícím aktivním volebním právem.⁵⁰ Procento volební účasti je ovlivněno typem voleb, zároveň odráží náladu a ochotu občanů jít k volbám a vhozením hlasovacího lístku vyjádřit svůj názor.

První volby do zastupitelstev krajů České republiky proběhly **12. listopadu 2000** ve všech krajích kromě Prahy a volební účast byla 33,64 % s počtem 2 349 124 platných hlasů v 13 679 volebních okrscích. Vítěznou stranou se stala Občanská demokratická strana, která si zajistila 185 mandátů v ČR.

⁴⁹ PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. (2012, s. 153)

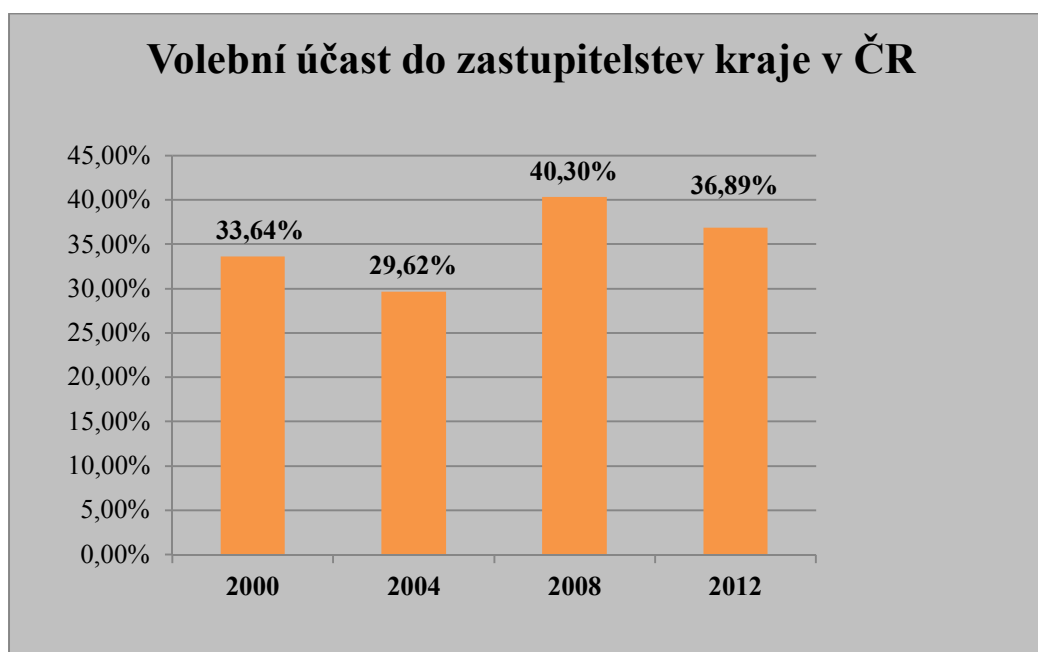
⁵⁰ CABADA, L.; KUBÁT, M. a kolektiv. *Úvod do studia politické vědy*. (2004, s. 308)

Další volby do zastupitelstev krajů v ČR proběhly **5. - 6. listopadu 2004** kromě hlavního města Prahy, kde bylo zastupitelstvo města zvolené v roce 2002. Tyto volby se vyznačují nižší účastí než volby v roce 2000. Volební účast za Českou republiku činila pouze 29,62 % s počtem 2 117 443 platných hlasů v 13 653 volebních okrscích. Vítězem voleb se stala opět Občanská demokratická strana, která získala 291 mandátů.

Volby do zastupitelstev krajů v České republice se uskutečnily **17. a 18. října 2008** a opět se volilo pouze ve 13 krajích mimo hlavní město Praha. Volby proběhly společně s 1. kolem voleb do Senátu Parlamentu ČR. Pro tyto volby byla charakteristická vysoká volební účast, a to 40,30 % s počtem 2 913 642 platných hlasů v 13 659 volebních okrscích. Vítěznou stranou se překvapivě stala Česká strana sociálně demokratická, která získala 280 mandátů.

Naposledy se volby do zastupitelstev krajů konaly společně s prvním kolem voleb do Senátu Parlamentu ČR ve dnech **12. a 13. října 2012**. Volilo se ve 13 krajích mimo hlavní město Praha a celková volební účast za celou Českou republiku činila 36,89 % s počtem 2 637 115 platných hlasů v 13 670 volebních okrscích. Opět zvítězila Česká strana sociálně demokratická se ziskem 205 mandátů. Volební účast v jednotlivých letech znázorňuje Obr. 3.4 a Tab. 3.5.

Obr. 3.4 Přehled volební účasti ve volbách do zastupitelstev krajů v ČR v %

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

Tab. 3.5 Přehled nejnižší a nejvyšší volební účasti v jednotlivých letech a krajích

Volební účast	2000	2004	2008	2012
Nejnižší	Karlovarský kraj (28,44 %)	Karlovarský kraj (24,99 %)	Karlovarský kraj (35,01 %)	Karlovarský kraj (31,57 %)
Nejvyšší	Pardubický kraj (36,46 %)	Pardubický kraj (32,60 %)	Kraj Vysočina (44,88 %)	Kraj Vysočina (41,05 %)

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

4 ZHODNOCENÍ ORGANIZACE VOLEB DO ZASTUPITELSTVA OLOMOUCKÉHO KRAJE

4.1 Základní charakteristika Olomouckého kraje

Olomoucký kraj se rozkládá na území střední Moravy až po její sever. Rozloha kraje činí 5 267 km². Ze správního hlediska tvoří spolu se Zlínským krajem Region soudržnosti NUTS II – Střední Morava. Kraj je tvořen 5 okresy (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk). Na území Olomouckého kraje se nachází 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností⁵¹ (Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov, Zábřeh). Olomoucký kraj zahrnuje 399 obcí. Statutární město Olomouc je sídelním městem kraje. Počet obyvatel Olomouckého kraje je 637 609 k 14. 3. 2013.⁵² Členění Olomouckého kraje znázorňují Přílohy č. 3 a č. 4.

Základním předpisem pro vznik krajů je Ústava ČR (č. 1/1993 Sb.). Olomoucký kraj byl vytvořen ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava ČR.⁵³ Postavení Olomouckého kraje a jeho orgánů bylo specifikováno v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).

⁵¹ Obec s rozšířenou působností = označované jako „malé okresy“, jejichž obecní úřad vykonává v širším správním obvodu než obec s pověřeným úřadem.

⁵² Olomoucký kraj. *Oficiální název a popis: Olomoucký kraj*. [online].

⁵³ Olomoucký kraj. *Důvod a způsob založení*. [online].

4.2 Organizační struktura krajského úřadu

Krajský úřad Olomouckého kraje se skládá z kanceláře hejtmána, kanceláře ředitele, útvaru interního auditu a čtrnácti odborů. Organizační strukturu krajského úřadu znázorňuje Příloha č. 5. Krajský úřad Olomouckého kraje měl 508 zaměstnanců ke dni 31. 12. 2011. Věkovou strukturu zaměstnanců ke dni 31. 12. 2011 znázorňuje Obr. 4.1.⁵⁴

Obr. 4.1 Věková struktura zaměstnanců k 31. 12. 2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výroční zprávy Olomouckého kraje 2011.

Prvním článkem v organizační struktuře krajského úřadu je **kancelář hejtmána**, která například v samostatné působnosti:

- sestavuje návrh rozpočtu příjmů, výdajů a investic spravovaných rozpočtových oblastí a na základě prvotních dokladů, vede evidenci o čerpání rozpočtu, zabezpečuje kontrolu čerpání rozpočtových prostředků,
- přijímá a eviduje písemné petice na úseku výkonu samosprávy kraje,
- zajišťuje evidenci žádostí o užití znaku a loga Olomouckého kraje.

V oblasti přenesené působnosti:

- přijímá a eviduje petice na úseku výkonu státní správy v pověřeném obvodu kraje,
- plní úkoly na úseku obrany a ochrany obyvatel,
- plní úkoly na úseku požární ochrany,

⁵⁴ Výroční zpráva Olomouckého kraje 2011.

- v oblasti ochrany utajovaných informací zajišťuje a plní povinnosti kraje stanovené ředitelem Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Dalším článkem je **kancelář ředitele**, která vykonává svou činnost pouze v samostatné působnosti:

- sestavuje návrh rozpočtu příjmů a výdajů spravovaných rozpočtových oblastí a na základě prvotních dokladů (faktur), vede řádnou evidenci o čerpání rozpočtu, předkládá návrhy na změny rozpočtu odboru ekonomickému,
- organizuje pracovní program ředitele,
- vede evidenci, rozpis a kontrolu úkolů pro jednotlivé odbory a oddělení úřadu,
- navrhuje zásadní organizační změny a změny vnitřního řídicího systému krajského úřadu na základě analýzy vzájemných vazeb mezi jednotlivými útvary krajského úřadu,
- zpracovává zápisy z porad vedení a z porad vedoucích odborů krajského úřadu,
- zajišťuje spisovou a skartační službu dle spisového řádu Krajského úřadu Olomouckého kraje,
- zabezpečuje provoz elektronické spisové služby, e-podatelný a datové schránky.

Útvar interního auditu zajišťuje úkoly vyplývající ze zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů. Tento útvar mj:

- zjišťuje, zda jsou v činnosti orgánu kraje dodržovány právní předpisy, přijatá opatření a stanovené postupy,
- zjišťuje, zda jsou plněna provozní a finanční kritéria stanovená zákonem, tj. efektivnost, hospodárnost a účelovost výkonu veřejné správy,
- zabezpečuje řádné hospodaření se svěřenými prostředky,
- zajišťuje spisovou a skartační službu dle spisového a skartačního řádu Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Odbory Krajského úřadu Olomouckého kraje, které se zabývají volbami do zastupitelstva kraje, jsou:

Odbor ekonomický:

- vede řádnou evidenci o čerpání přidělených finančních prostředků na volby, zabezpečuje kontrolu tohoto čerpání a vypracovává rozbor výdajů na volby do zastupitelstva Olomouckého kraje.

Odbor správní a legislativní:

- plní úkoly krajského úřadu na úseku voleb podle platné právní úpravy s výjimkou úkolů spojených s financováním voleb a přípravy a vydávání osvědčení o zvolení kandidátům zvoleným za člena zastupitelstva kraje,
- je správním orgánem v řízení o správních deliktech na úseku správních deliktů v souvislosti s volbou prezidenta a s konáním voleb do zastupitelstev obcí, zastupitelstev krajů, Parlamentu ČR a Evropského parlamentu,
- je správním orgánem v řízení o přestupcích na úseku přestupků v souvislosti s konáním volby prezidenta a voleb do zastupitelstev obcí, zastupitelstev krajů, Parlamentu ČR a Evropského parlamentu.⁵⁵

4.3 Finanční zabezpečení voleb v roce 2012

Činnost volebních orgánů je plně hrazena ze státního rozpočtu. Finance spojené s přípravou a konáním voleb jsou vedeny v kapitole státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa. Z ní jsou finanční částky uvolňovány krajským úřadům a magistrátu hl. m. Prahy prostřednictvím Ministerstva financí na základě podkladů Ministerstva vnitra. Tyto úřady přidělí potřebný objem jednotlivým subjektům, např. obecní úřad, městský obvod, atd. Ministerstvo financí ČR zároveň určuje okruh uznatelných výdajů a také to, co z dotace nelze hradit.

Při stanovení objemu předpokládaných výdajů na příslušné volby je rozhodující počet volebních okrsků v příslušném kraji a z toho vyplývající průměrný počet členů okrskové volební komise, který zahrnuje předpokládané odměny členům těchto komisí a ostatní

⁵⁵ Olomoucký kraj. *Organizační struktura a náplně činnosti krajských odborů*. [online].

předpokládané výdaje nezbytné pro organizačně technické zabezpečení voleb. Při vynakládání výše uvedených výdajů se postupuje podle směrnice Ministerstva financí. Částka stanovená pro výše uvedené subjekty na činnost podle zákona, jakož i ostatní částky, je pouze předpokládaný objem finančních prostředků na pokrytí výdajů spojených s volbami. Všechny doložené výdaje, které jsou v souladu se směrnicí Ministerstva financí, jsou hrazeny ze státního rozpočtu z kapitoly Všeobecná pokladní správa. V případě, že jsou tyto výdaje vyšší než částka převedená do jednotlivých rozpočtů volebních orgánů pro zmíněné účely, je nutné zažádat přímo ministerstvo financí o posílení rozpočtu.⁵⁶

Ve dnech 12. a 13. října 2012 proběhly společné volby do Zastupitelstva Olomouckého kraje a do 1/3 Senátu Parlamentu ČR. Čerpání prostředků se řídí směrnicí Ministerstva financí ČR č. j. 124/1 354/2002 ze dne 12. února 2002 a ve znění pozdějších předpisů, včetně nové aktualizace č. j. MF-78 065/2012/12-124 ze dne 19. září 2012. Finanční prostředky přijaté ze státního rozpočtu lze použít pouze na výdaje, které jsou uvedeny ve výše zmíněné směrnicí a jsou považovány za nezbytné pro organizačně – technické zabezpečení voleb.

V rozpočtu a účetnictví jsou tyto finanční prostředky určené na financování společných voleb označeny způsobem:

- příjem dotace – paragraf 6115 – položka 4111 – účelový znak 98 193
- čerpání dotace – paragraf 6115 – položka 5xxx – účelový znak 98 193

Mezi výdaje, které **lze hradit** z účelové dotace zahrnuje výše uvedená směrnice v Čl. 1, odst. 3 například **základní kancelářské potřeby** (v přiměřeném množství papír, psací pomůcky, pravítka, nůžky, sponky, desky na spisy a poštovní poplatky), **instalaci, provoz, opravy a nájem výpočetní techniky i reprografické techniky** (nelze hradit pořízení výpočetní a reprografické techniky ani nové počítačové programy).

Mezi hrazené výdaje patří i **dopravní výkony zabezpečované obcemi a kraji a cestovní náhrady členů volebních komisí, dalších osob podílejících se na přípravě voleb** (informatici, údržbáři, řidiči), a také **pronájem nebytových prostor**, potřebných pro činnost volebních komisí při konání voleb včetně **školení členů volebních komisí**, ozvučení prostorů, provoz audiovizuální techniky.

⁵⁶ Ministerstvo vnitra České republiky. *Financování voleb*. [online].

Také náklady na **účelné vybavení volebních místností** (otop, elektřina, plyn, volební schránky, státní znaky, vlajka), **platy zaměstnanců přijatých na dobu určitou** a s tím spojené výdaje na zdravotní a sociální pojištění nebo odměny osob vyplácené podle dohod o pracovní činnosti a o provedení práce uzavřených k zajištění přípravy a konání voleb jsou hrazeny ze státního rozpočtu.

Součástí uznatelných výdajů je i **zajištění distribuce hlasovacích lístků voličům v částce 3,50 Kč** na jednoho voliče (pokud je distribuce hlasovacích lístků zajišťována prostřednictvím pošty, výdaje na poštovné budou ve výši dohodnuté Ministerstvem vnitra s držitelem poštovní licence), **zajištění telefonního spojení do každé volební místnosti** v územním obvodu obce externím dodavatelem.

Důležitou součástí hrazených výdajů na volby je **občerstvení s výjimkou alkoholických nápojů** (výdaje se stanoví ve výši dolní hranice sazby stravného stanovené podle předpisů o cestovních náhradách, a dle platné rozpočtové skladby se zahrnují do položky 5175 – Pohoštění). Ve výjimečných případech lze použít stravenky.

Dalšími hrazenými výdaji jsou **náhrady mezd a platů vyplácených členům volebních komisí zaměstnavatelem** (člen, který není v pracovním poměru ani v poměru obdobném pracovnímu poměru, je však výdělečně činný, přísluší mimo odměny za výkon člena volební komise náhrada ušlého výdělku za dobu výkonu funkce člena OVK ve výši 43 Kč/hod, nejvýše však 340 Kč/den).

Nedílnou položkou hrazených výdajů jsou **zvláštní odměny za funkce člena volební komise**, které jsou dány vyhláškou č. 152/2000 Sb. o provedení zákona č. 130/2000 Sb. Výše odměn jsou uvedeny v Tab. 4.2.

Tab. 4.2 Odměny za funkci člena okrskové volební komise v Kč

Funkce	Volby pouze do Zastupitelstva Olomouckého kraje	Společné volby do 1/3 Senátu Parlamentu ČR a Zastupitelstva Olomouckého kraje (volební obvod Prostějov a Šumperk)	2. kolo voleb do Senátu Parlamentu ČR pro společné volby do 1/3 Senátu PČR a Zastupitelstva Olomouckého kraje
Předseda OVK	1 600	2 000	2 200
Zapisovatel OVK	1 500	1 900	2 100
Člen OVK	1 300	1 700	1 900

Zdroj: Vlastní zpracování dle výkladu financování společných voleb do Senátu PČR a do Zastupitelstva Olomouckého kraje z internetových stránek Olomouckého kraje.

Z dotací **nelze hradit** zejména malování a opravy volebních místností a WC, sekání trávy před volební místností, drobný majetek (židle, stoly, odpadkové koše, květiny, nádobí), informační tabule, nástěnky, nákup mobilních telefonů, SIM karet a flash disků.

V souladu se směrnicí Ministerstva financí ČR musí Olomoucký kraj předložit Ministerstvu financí ČR do 60 dní ode dne vyhlášení výsledků voleb předběžné vyúčtování výdajů spojených s volbami. Údaje o čerpání dotace v rámci předběžného vyúčtování jsou jen předběžné a v některých případech se může jednat o údaje predikované. Mohou být tudíž odlišné od údajů předkládaných obcemi v rámci konečného vyúčtování dotace. Nevyčerpané finanční prostředky účelové dotace na financování výdajů spojených s volbami obce vrací až po skončení roku v rámci finančního vypořádání. V rámci vypořádání jsou rovněž řešeny případné doplatky těm obcím, jejichž výdaje na financování voleb budou vyšší než přidělená dotace.⁵⁷

⁵⁷ Olomoucký kraj. *Výklad k financování společných voleb do Senátu Parlamentu ČR a do Zastupitelstva Olomouckého kraje ze dne 19. září 2012*. [online].

4.3.1 Finanční a organizační zabezpečení voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje v roce 2012

Výdaje na volby do zastupitelstva Olomouckého kraje, které proběhly ve dnech 12. a 13. října 2012, byly podle rozpočtové skladby sledovány v paragrafu 6115 s účelovým znakem 98 193. Jednotlivé položky výdajů na realizaci voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje budou specifikovány v této kapitole.

Ministerstvo financí ČR na základě dopisu č. j. MF – 88701/2012 – 121 poukázalo na účet Olomouckého kraje účelovou neinvestiční dotaci ve výši 25 947 000 Kč určenou pro obce Olomouckého kraje na zajištění výdajů vzniklých v souvislosti s konáním voleb do Senátu Parlamentu ČR a zastupitelstev krajů, vyhlášených na 12. a 13. října 2012. Rozpis dotace ze státního rozpočtu obcím Olomouckého kraje po jednotlivých okresech je uveden v Tab. 4.3.

Tab. 4. 3 Rozpis dotace obcím Olomouckého kraje po okresech v Kč

Okres	Celková dotace na volby do Senátu Parlamentu ČR a do zastupitelstev krajů
Jeseník	1 824 000
Olomouc	6 589 000
Prostějov	6 540 000
Přerov	4 984 000
Šumperk	6 010 000
Celkem	25 947 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních údajů Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Z rozboru čerpání výdajů rozpočtu na volby v roce 2012 (dle interního materiálu Krajského úřadu Olomouckého kraje) jsou vybrány položky, které tvoří největší část těchto výdajů. V Olomouckém kraji byl největší objem finančních prostředků vynaložen na **ostatní osobní výdaje**, které jsou evidovány v položce **5021**. Do této položky spadají výdaje

na odměny členům okrskových volebních komisí a distribuce hlasovacích listků, které činily 13 216 539,50 Kč. **Platy zaměstnanců v pracovním poměru** se evidují v položce **5011** a dosáhly 498 934 Kč. Další položkou **5169** jsou **výdaje na nákup služeb**, kam patří příspěvek na stravování, stravenky, úpravy nehmotného majetku, který činil v Olomouckém kraji 3 496 557,64 Kč. **Nákup materiálu**, evidovaný na položce **5139** dosáhl výše 1 886 954,54 Kč. Důležitou položkou v rámci zajištění voleb je **5164 - pronájem**, který činil 1 188 807 Kč. Další součástí volebních výdajů je položka **5175 - pohoštění**, která dosáhla 914 621,56 Kč. Další důležitou položkou je **5019**, která zahrnuje refundace platů hrazené jiným organizacím v částce 267 288,96 Kč.

Dále se eviduje na položce **5137** zabezpečení voleb **drobným hmotným dlouhodobým majetkem**, jejíž částka se rovnala 158 119,20 Kč. **Povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti** eviduje rozbor čerpání výdajů rozpočtu na položce **5031** ve výši 123 341 Kč a s volbami spojené **povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění** – položka **5032** ve výši 44 402 Kč. Položka **5039**, zahrnující především **refundace pojistného na sociální a zdravotní pojištění** jiným organizacím, dosáhla v těchto volbách částky 20 363,31 Kč.

Další volební výdaje jsou zaznamenány v položce **5161 - služby pošt** s výdaji ve výši 281 408 Kč a v položce **5162 - telekomunikace**, která dovršila částky 132 482,80 Kč. Položka **5173 - cestovné** je také nedílnou součástí a činila 176 199,70 Kč. Položka **5153** představuje výdaje na **plyn** ve výši 66 256,90 Kč, položka **5152 - teplo** ve výši 6 700 Kč, položka **5154** za **elektrickou energii** ve výši 32 803,70 Kč a položka **5151** za **vodu** včetně stočného, která činila 6 247,30 Kč. Položka **5156** sleduje výdaje na **pohonné hmoty**, které dosáhly 56 437,82 Kč. (Viz příloha č. 1 a příloha č. 2)

V roce 2012 činila celková částka na volby do zastupitelstva Olomouckého kraje 22 724 658,95 Kč a celkový počet voličů v seznamu byl 524 013. Podílem těchto dvou veličin byla zjištěna cena jednoho hlasu 43,37 Kč. Platných hlasů v Olomouckém kraji bylo odevzdáno celkem 176 884, proto cena jednoho platného hlasu činila 128,47 Kč.⁵⁸

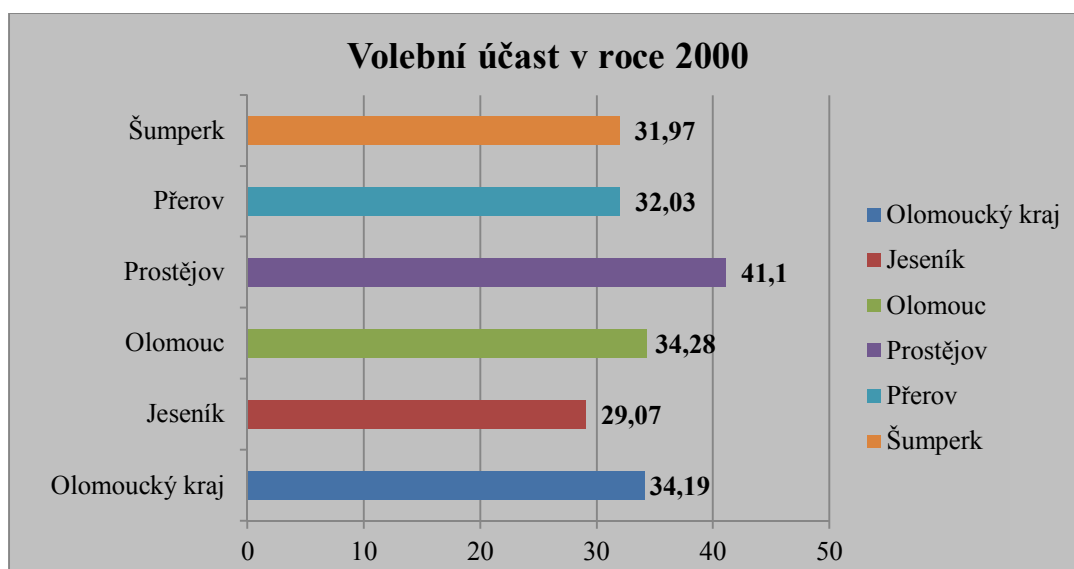
⁵⁸ Interní materiály Krajského úřadu Olomouckého kraje.

4.4 Volební výsledky v Olomouckém kraji v letech 2000, 2004, 2008 a 2012

Tato kapitola rozebírá volební účast a vítězné strany v jednotlivých letech od začátku voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje od roku 2000.

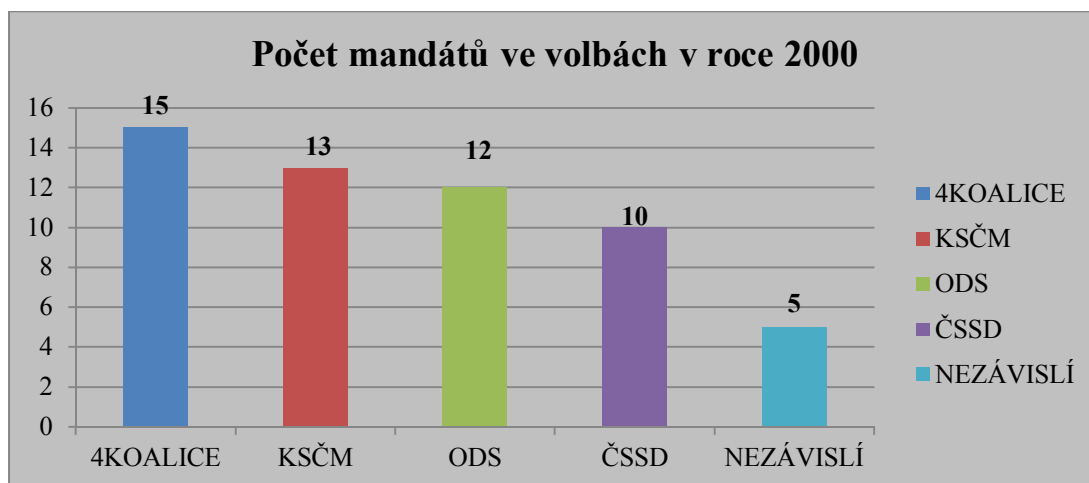
První volby do zastupitelstva Olomouckého kraje proběhly **12. listopadu 2000**. Volební účast se vyšplhala na 34,19 % s počtem 167 639 platných hlasů v 913 okrsků. Volební výsledky jednotlivých okresů Olomouckého kraje zachycuje Obr. 4.4 a následně vítězné strany s počty mandátů Obr. 4.5.

Obr. 4.4 Volební účast v roce 2000 v %

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

Obr. 4.5 Počet mandátů a vítězné strany v roce 2000 v Olomouckém kraji

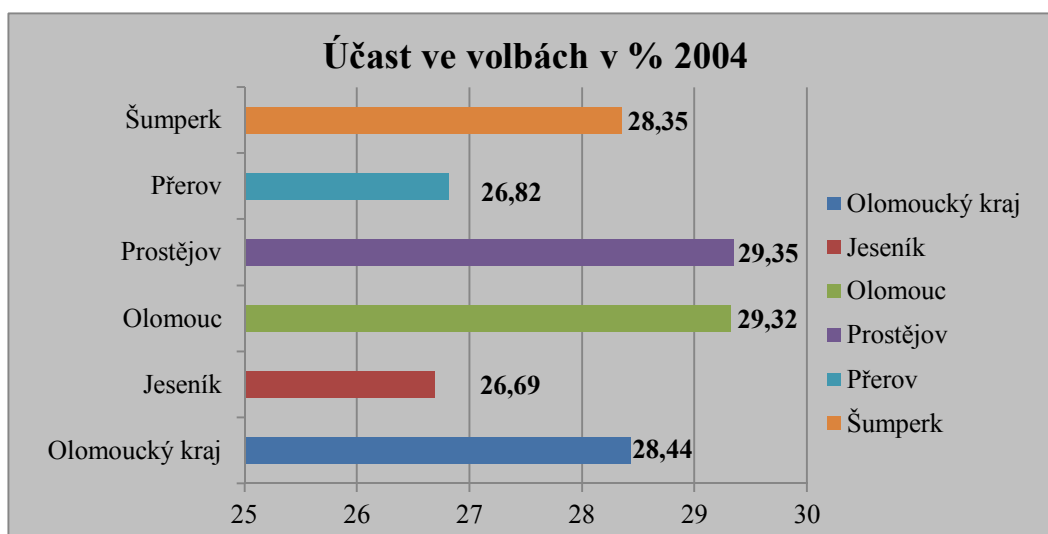

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů ČSÚ.

Z uvedených grafů vyplývá, že největší volební účast byla v okrese Prostějov, a to 41,1 %, zatímco nejmenší v okrese Jeseník 29,07 %. Vítězem se stala 4Koalice (složená z KDU-ČSL, Unie svobody, Občanské demokratické aliance a Demokratické unie) s celkovým počtem 40 566 hlasů, a tím si zajistila 15 mandátů v Olomouckém kraji. (viz příloha č. 5)

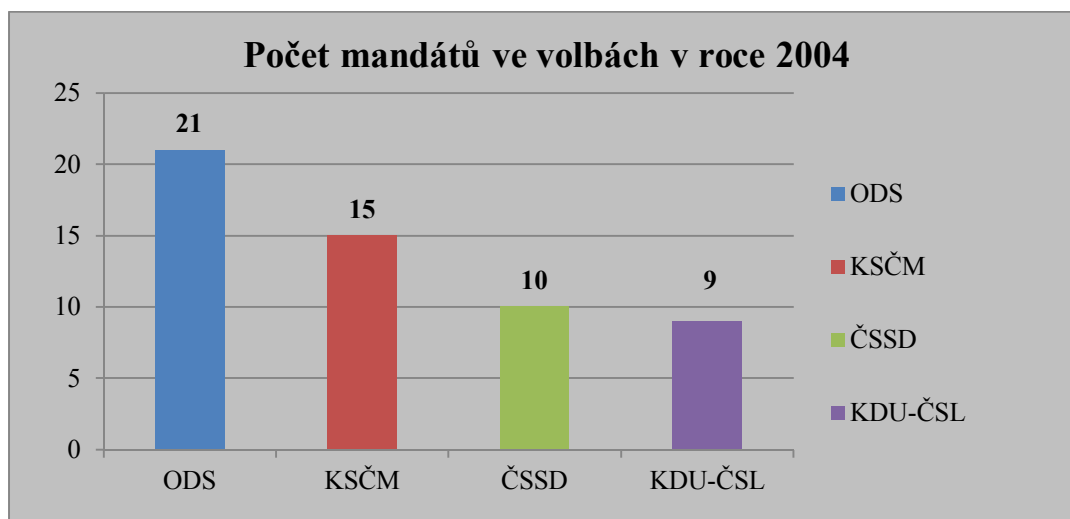
Další volby do zastupitelstva Olomouckého kraje proběhly **5. - 6. listopadu 2004** a vyznačovaly se nízkou volební účastí – pouze 28,44 % se 144 724 platných hlasů v 923 volebních okrscích. Volební výsledky jsou uvedeny v Obr. 4.6 a v Obr. 4.7.

Obr. 4.6 Volební účast v Olomouckém kraji v roce 2004 v %

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

Obr. 4.7 Počet mandátů a vítězné strany v roce 2004 v Olomouckém kraji

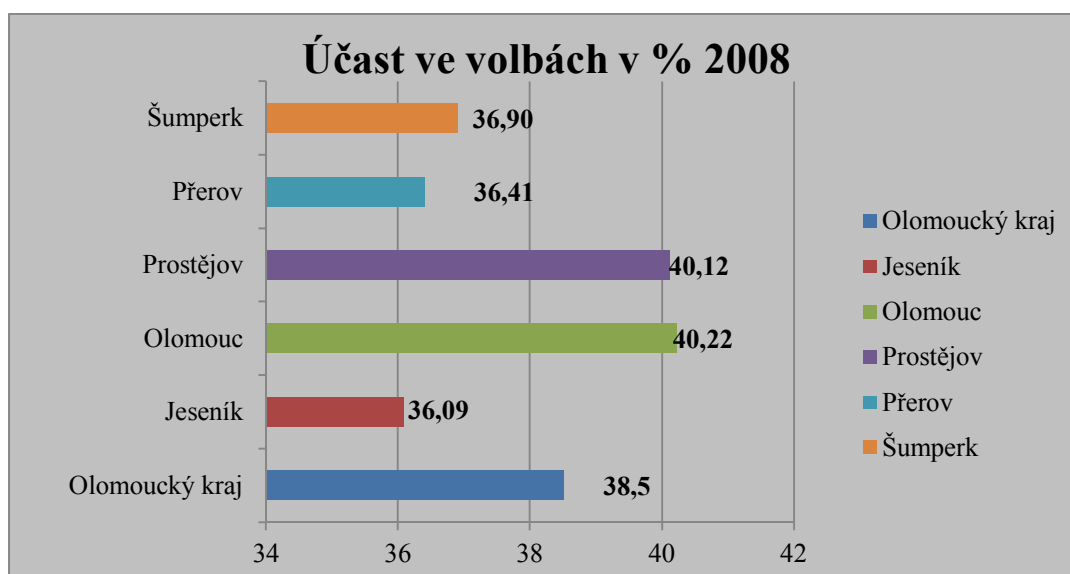

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

Z výše uvedených grafů lze vyčíst, že největší volební účast byla opět v okrese Prostějov, a to 29,35 %, nejmenší účast v okrese Jeseník s 26,69 %. Vítěznou stranou byla Občanská demokratická strana, která získala v Olomouckém kraji 21 mandátů. (viz příloha č. 6)

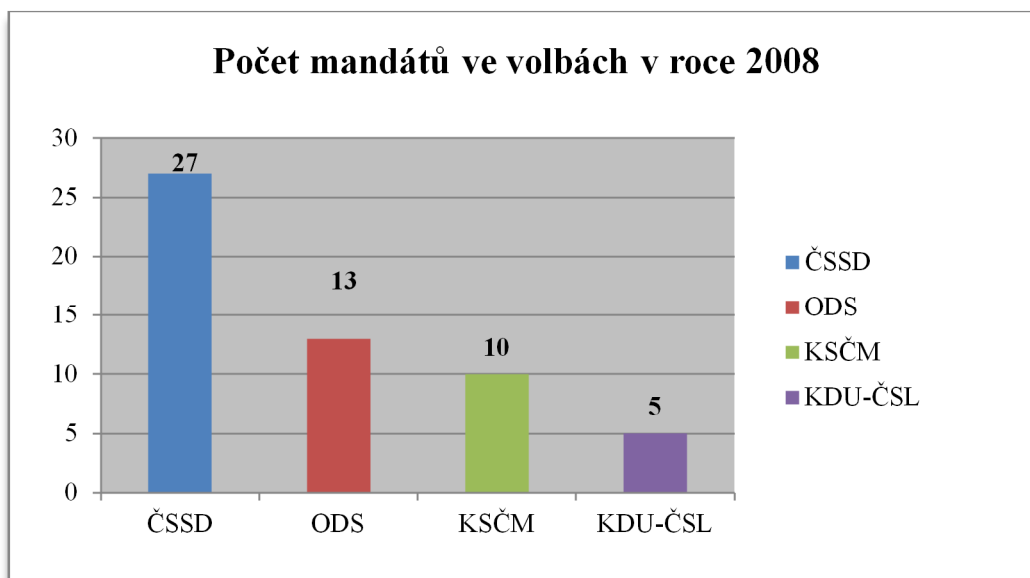
Další volby do zastupitelstva Olomouckého kraje se uskutečnily **17. a 18. října 2008** a proběhly společně s 1. kolem voleb do Senátu Parlamentu ČR. Volební účast v Olomouckém kraji byla 38,50 % s počtem 194 946 platných hlasů v 923 volebních okrscích. Konkrétnější údaje uvádí Obr. 4.8 a 4.9.

Obr. 4.8 Volební účast v Olomouckém kraji v roce 2008 v %

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů ČSÚ.

Obr. 4.9 Počet mandátů a vítězné strany v roce 2008 v Olomouckém kraji

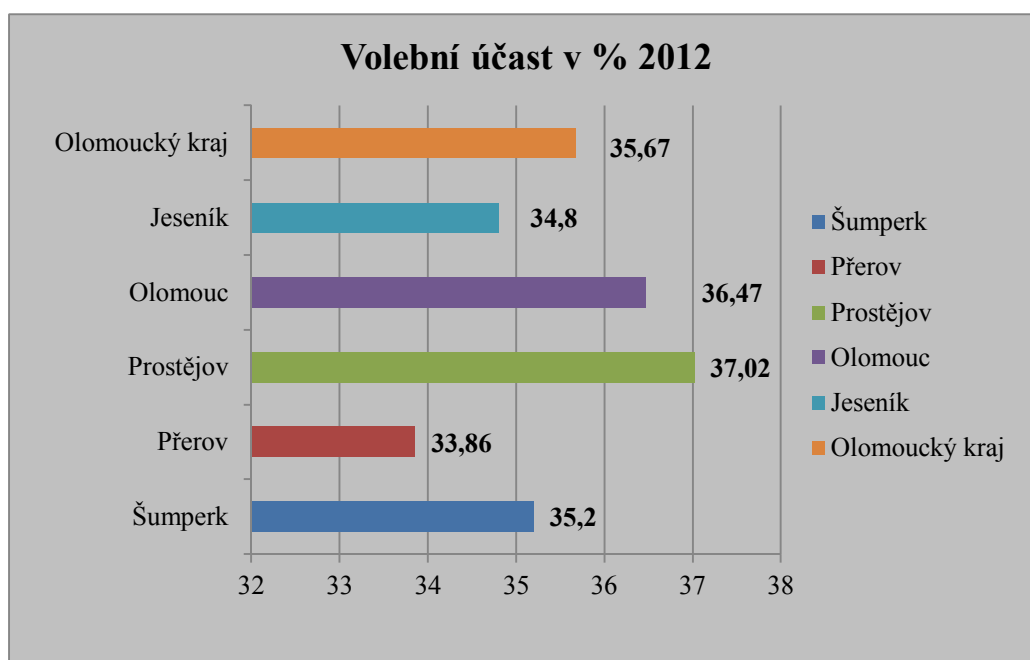

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

Z uvedených grafů vyplývá, že největší volební účast byla tentokrát v okrese Olomouc – 40,22 % a naopak nejmenší opět v okrese Jeseník – 36,09 %. Vítězem těchto voleb se v Olomouckém kraji stala Česká strana sociálně demokratická, která si tímto zajistila 27 mandátů. (viz příloha č. 7)

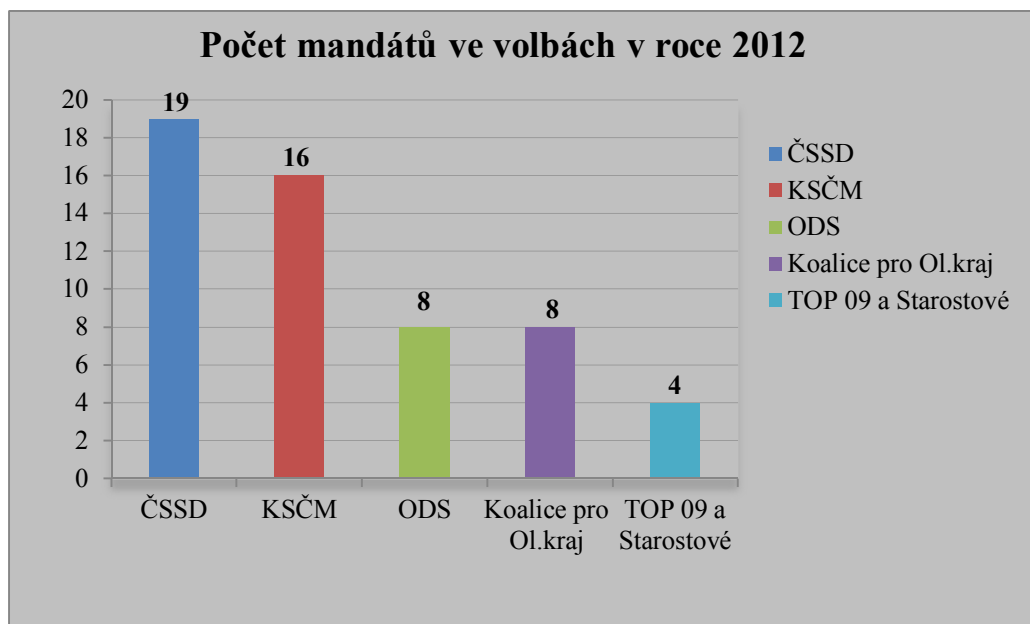
Naposledy se volby do zastupitelstva Olomouckého kraje konaly společně s prvním kolem voleb do Senátu Parlamentu ČR ve dnech **12. a 13. října 2012**. Volební účast v Olomouckém kraji dosáhla 35,67 % s počtem 176 884 platných hlasů v 925 volebních okrscích. V porovnání s předchozími volbami do Zastupitelstva Olomouckého kraje byla volební účast druhá nejvyšší, oproti účasti vykázané v roce 2008 (38,50%), avšak zaostala o 2,8 procentního bodu. Podrobnější údaje uvádí Obr. 4.10 a Obr. 4.11.

Obr. 4.10 Volební účast v Olomouckém kraji v roce 2012 v %

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

Obr. 4.11 Počet mandátů a vítězné strany v roce 2012 v Olomouckém kraji

Zdroj: Vlastní zpracování dle územních přehledů o volební účasti ze zdroje ČSÚ.

Z výše uvedených grafů lze vyčíst, že tradičně nejvyšší volební účast v Olomouckém kraji byla v okrese Prostějov, a to 37,02 %. Naopak nejnižší v okrese Přerov – 33,86 %. Vítězem voleb do Zastupitelstva Olomouckého kraje se v roce 2012 stala Česká strana sociálně demokratická, která získala 19 mandátů. Překvapivě se na druhém místě umístila KSČM se 16 mandáty. V rámci Olomouckého kraje zvítězila ČSSD před KSČM v okresech Jeseník, Olomouc, Prostějov a Šumperk. V okrese Přerov bylo pořadí obrácené. Koalici pro Olomoucký kraj vytvořila KDU-ČSL spolu se stranou Zelených. (viz příloha č. 8)

5 ZÁVĚR

Předmětem bakalářské práce na téma „Organizace voleb do zastupitelstva kraje“ bylo popsat organizaci volebního procesu a vývoj voleb v podmínkách krajů, včetně konkrétních volebních výsledků v Olomouckém kraji. Cílem, který byl uveden v úvodu práce, bylo vyhodnotit a porovnat průběh a výsledky voleb v letech 2000, 2004, 2008 a 2012 v tomto kraji. Podrobnější rozbor financování a rozdělení jednotlivých výdajů, které jsou považovány za nezbytné pro organizačně - technické zabezpečení voleb, je analyzován na volbách do zastupitelstva Olomouckého kraje v roce 2012. Z bakalářské práce je patrné, že finanční prostředky na volby přijaté ze státního rozpočtu, lze použít pouze na výdaje, které jsou uvedeny ve směrnici Ministerstva financí. Také činnost volebních orgánů je plně hrazena ze státního rozpočtu a finance spojené s přípravou a konáním voleb jsou vedeny v kapitole státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa.

Bakalářská práce je rozdělena celkem do pěti kapitol, které směřovaly k naplnění výše uvedeného cíle.

Druhá kapitola řešila problematiku voleb, které patří mezi základní pilíře demokracie a poskytují občanům možnost aktivního spolupodílení na politickém životě. Byla vysvětlena funkce voleb, kterou členíme na kontrolní, legitimizační a integrační. Kapitola popsala i specifickou strukturu voleb, která přesně vymezuje jednotlivé etapy volebního procesu. Určuje také kategorie a zásady volebního práva, které patří mezi lidská práva a je definováno jako všeobecné, rovné, přímé a tajné hlasování. Kapitola charakterizovala volební systém jako souhrn všech pravidel, podle nichž se provádějí volby. Popsala i základní volební principy, které jsou většinové a poměrného zastoupení. V České republice se konají volby do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstev krajů a obcí, Evropského parlamentu a volba prezidenta republiky. Hladký průběh voleb v souladu s právními předpisy zabezpečují volební orgány.

Třetí kapitola se věnuje volbám a jejich vývoji v podmínkách krajů. Charakterizuje kraj jako územní společenství občanů, které má právo na samosprávu a je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vlastní příjmy a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu. Postavení krajů a jejich orgánů stanovuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

(krajské zřízení). V kapitole je popsán historický vývoj krajů jako správní jednotky, doložený již od 14. století, až ke zřízení vyšších územních samosprávných celků – krajů, pro který dala podnět Ústava České republiky z roku 1993. Kapitola definuje samostatnou a přenesenou působnost kraje. Podrobně se také zabývá popisem pravomocí a odpovědností jednotlivých orgánů kraje – zastupitelstva kraje jako vrcholného orgánu, rady kraje jako výkonného orgánu, hejtmána kraje, zastupujícího kraj navenek a krajského úřadu jako výkonného orgánu. Závěr této kapitoly popisuje vztah mezi státem a územní samosprávou, který je založen na principu slušnosti, spravedlnosti, odpovědnosti. Dále kapitola obsahuje informace o volebních výsledcích ve volbách do zastupitelstev krajů České republiky v letech 2000, 2004, 2008 a 2012. Srovnáním výsledků bylo zjištěno, že nejnižší volební účast byla v roce 2004, a to 29,62 %, a nejvyšší v roce 2008 s 40,30 %.

Čtvrtá kapitola se zaměřila na organizaci voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje. Zároveň charakterizuje Olomoucký kraj, jeho rozlohu a složení okresů. Je zde popsána i organizační struktura Krajského úřadu Olomouckého kraje. Nedílnou součástí této kapitoly je také popis finančního zabezpečení voleb. Všeobecná podkladní správa uvolňuje finanční částky krajským úřadům a magistrátu hl. m. Prahy prostřednictvím Ministerstva financí na základě podkladů Ministerstva vnitra. Tyto úřady přidělí potřebný objem jednotlivým subjektům (např. obecní úřad, městský obvod). Ministerstvo financí ČR zároveň určuje okruh uznatelných výdajů a také to, co z dotace nelze hradit. Při stanovení objemu předpokládaných výdajů na příslušné volby je rozhodující počet volebních okrsků v příslušném kraji a z toho vyplývající průměrný počet členů okrskové volební komise, který zahrnuje předpokládané odměny členům těchto komisí. Olomoucký kraj obdržel na společné volby do Senátu Parlamentu ČR a do zastupitelstva kraje v roce 2012 dotaci ze státního rozpočtu v celkové výši 25 947 000 Kč. Z toho bylo vyčleněno pro okres Jeseník 1 824 000 Kč, okres Olomouc 6 589 000 Kč, okres Prostějov 6 540 000 Kč, okres Přerov 4 984 000 Kč a okres Šumperk 6 010 000 Kč.

Tato kapitola analyzuje rozbor čerpání výdajů v rozpočtu a účetnictví, kdy jsou tyto finanční prostředky určené na financování společných voleb označeny takto: příjem dotace – paragraf 6115 – položka 4111 – účelový znak 98 193, čerpání dotace – paragraf 6115 – položka 5xxx – účelový znak 98 193. Z pohledu organizace voleb je možné konstatovat, že největší objem finančních prostředků byl vynaložen na **ostatní osobní výdaje**, které jsou evidovány v položce 5021. Do této položky spadají výdaje na odměny členům všech 925 okrskových

volebních komisí a distribuce hlasovacích lístků, které činily 13 216 539,50 Kč. Z uvedeného rozboru vyplývá, že lze doporučit zredukování nákladů na volby, například snížením počtu členů okrskových volebních komisí. Z vlastního výpočtu lze také porovnat cenu jednoho hlasu voliče v seznamu, která dosáhla 43,37 Kč, s cenou jednotlivého platného hlasu, která činila 128,47 Kč.

Dále následuje grafické srovnání volebních výsledků ve volbách do zastupitelstva Olomouckého kraje v letech 2000, 2004, 2008 a 2012, které přehledným způsobem znázorňuje procento volební účasti a vítězné strany s počtem příslušných mandátů. Z tohoto srovnání vyplývá nejnižší volební účast v roce 2004, a to 28,44 %, a nejvyšší volební účast v roce 2008 s 38,50 %.

Dle informací uvedených v bakalářské práci lze konstatovat, že volby vždy odráží zájem voličů o dění ve státě a vyjadřují ochotu spolupodílet se na chodu státu. Také typ voleb zásadním způsobem ovlivňuje účast. Tradičně vysokou volební účast vykazují volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, kterým občané přikládají velkou důležitost. Na rozdíl od voleb do Senátu Parlamentu ČR, kdy podle posledních výsledků Českého statistického úřadu je volební účast nejmenší.

V Olomouckém kraji je tento trend patrný z posledních výsledků společných voleb do Senátu Parlamentu ČR a do zastupitelstva Olomouckého kraje v roce 2012 v okresech Prostějov a Šumperk. Tyto volby proběhly ve dvou kolech, zatímco v Prostějově dosáhla volební účast v prvním kole 35,65 % a v Šumperku 33,97 %, v druhém kole, kdy už se jednalo pouze o volby do Senátu Parlamentu ČR, je znatelný pokles voličů, a to v okrese Prostějov na pouhých 16,23 % a v okrese Šumperk 18,46 %.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborná literatura

- [1] CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT a kolektiv. *Úvod do studia politické vědy*. 2.vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 494 s. ISBN 80-86432-63-7.
- [2] CABADA, Ladislav a Marek ŽENÍŠEK. *Smíšené volební systémy*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003. 156s. ISBN 80-86473-44-9.
- [3] COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: Nakladatelství ASPI Publishing, 2004. 442 s. ISBN 80-7357-041-6.
- [4] ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický proctor*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4.
- [5] ČMEJREK, Jaroslav a Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.
- [6] DAVID, Roman. *Politologie. Základy společenských věd*. 4.vyd. Olomouc: Olomouc, 2002. 448 s. ISBN 80-7182-116-0.
- [7] HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 482 s. ISBN 80-86432-95-5.
- [8] CHYTÍLEK, Roman a Jakub ŠEDO a Tomáš LEBEDA a Dalibor ČALOUD. *Volební systémy*. 4.vyd. Praha: Portál, 2009, 376 s. ISBN 978-80-7367-548-6.
- [9] KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 3.vyd. Ostrava: Montanex, 2010. 352 s. ISBN 978-80-7225-319-7.
- [10] KLÍMA, Michal. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix, 1998, 273 s. ISBN 80-86031-13-6.
- [11] KLOKOČKA, Vladimír. *Ústavní systémy evropských států*. 2.vyd. Praha: Linde, 2006, 424 s. ISBN 80-7201-606-7.
- [12] KREJČÍ, Oskar. *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing, 2006. 481 s. ISBN 80-86946-01-0.
- [13] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management press, 2004. 375 s. ISBN 80-7261-086-4.
- [14] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy – teorie a praxe v ČR*. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
- [15] PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 488 s. ISBN 978-80-7357-936-4.
- [16] SCHELLE, Karel a kolektiv. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 314 s. ISBN 978-80-7380-203-5.
- [17] SCHELLE, Karel. *Vývoj veřejné správy v letech 1848-1990*. 2.vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. 430 s. ISBN 80-86861-66-X.

Elektronické zdroje a ostatní

- [18] Zákon č. 247 ze dne 27. září 1995 o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 065, s. 3529-3554. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=247/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [19] Zákon č. 130 ze dne 12. dubna 2000 o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1783-1799. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=130/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [20] Zákon č. 491 ze dne 6. prosince 2001 o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 178, s. 11002-11024. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=491/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [21] Zákon č. 62 ze dne 18. února 2003 o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 25, s. 954-973. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=62/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [22] Zákon č. 275 ze dne 22. srpna 2012 o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 95, s. 3554 – 3584. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=275/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [23] *Zákon o přímé volbě prezidenta České republiky*. [online]. [cit. 2012-12-13]. Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/zakon_o_prime_volbe_prezidenta_ceske_republiky/
- [24] MINISTERSTVO VNITRA ČR: *Financování voleb*. [online]. [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/financovani-voleb.aspx>
- [25] Zákon č. 129 ze dne 15. května 2000 o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 2013-03-03]. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1765 – 1782. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/129-2000-Sb-zakon-o-krajich-%28krajske-zrizeni%29.html>
- [26] Český statistický úřad. *Vybrané ukazatele v obcích, v krajích*. [online]. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D00034E6E9/\\$File/130212001.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/D00034E6E9/$File/130212001.pdf)
- [27] Olomoucký kraj. *Oficiální název a popis: Olomoucký kraj*. [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/1-oficialni-nazev-a-popis-olomoucky-kraj-cl-324.html>
- [28] Olomoucký kraj. *Důvod a způsob založení*. [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/2-duvod-a-zpusob-zalozeni-cl-301.html>
- [29] Geografický portál Zemepis.com. *Mapa krajů ČR*. [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.zemepis.com/krajecr.php>

- [30] Olomoucký kraj. *Symboly Olomouckého kraje*. [online]. [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/19-symboly-olomouckeho-kraje-cl-323.html>
- [31] Olomoucký kraj. *Organizační struktura a náplně činnosti krajských odborů*. [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/3-organizacni-struktura-a-naplne-cinnosti-krajskych-odboru-cl-302.html>
- [32] Olomoucký kraj. *Výklad k financování společných voleb do Senátu Parlamentu ČR a do Zastupitelstva Olomouckého kraje ze dne 19. září 2012*. [online]. [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/volby-cl-121.html>
- [33] Český statistický úřad. *Územní přehledy o volební účasti*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xnumnuts=7100>
- [34] Český statistický úřad. *Přehled zisků mandátů*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz531?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=11>
- [35] Český statistický úřad. *Volby do zastupitelstva Olomouckého kraje 12. a 13. října 2012*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/volby_do_zastupitelstva_olomouckeho_kraje_2012
- [36] Český statistický úřad. *Přehled zisků mandátů*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz531?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=11>
- [37] Český statistický úřad. *Výsledky hlasování v krajích*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20001112&xkraj=11>
- [38] Český statistický úřad. *Výsledky hlasování v krajích*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20041105&xkraj=11>
- [39] Český statistický úřad. *Výsledky voleb do zastupitelstev krajů*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xkraj=11>
- [40] Český statistický úřad. *Územní přehledy o volební účasti*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20121012&xnumnuts=7100>
- [41] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vestnik-vlady-pro-organy-kraju-a-organy-obci-717579.aspx>
- [42] Český statistický úřad. *Výsledky voleb do zastupitelstev krajů*. [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz21?xjazyk=CZ&xdatum=20081017&xkraj=11>
- [43] Olomoucký kraj. *Vymezení území okresů*. [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/2976/ase25.pdf>
- [44] Český statistický úřad. *Mapa Olomouckého kraje*. [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/t/D00034E6DF/\\$File/130212m13.jpg](http://www.czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/t/D00034E6DF/$File/130212m13.jpg)
- [45] Ministerstvo financí ČR. *Rozpočtová skladba pro rok 2012*. [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/stat_rozp_70369.html

- [46] Český statistický úřad. *Výsledky voleb v mapách*. [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/36004AA888/\\$File/420213p6.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/36004AA888/$File/420213p6.pdf)
- [47] Český statistický úřad. *Volby v ČR v mapách 2000 - 2010*. [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/4211-11-n_2011-400
- [48] Český statistický úřad. *Územní přehledy o volební účasti*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>
- [49] Český statistický úřad. *Územní přehledy o volební účasti*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20041105>
- [50] Český statistický úřad. *Územní přehledy o volební účasti*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>
- [51] Český statistický úřad. *Územní přehledy o volební účasti*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz4?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>
- [52] Český statistický úřad. *Počty přidělených mandátů*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz63?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>
- [53] Český statistický úřad. *Počty přidělených mandátů*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz63?xjazyk=CZ&xdatum=20041105>
- [54] Český statistický úřad. *Počty přidělených mandátů*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz63?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>
- [55] Český statistický úřad. *Počty přidělených mandátů*. [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz63?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>

Jiné

- [56] Krajský úřad Olomouckého kraje. *Interní materiály*.
- [57] Výroční zpráva Olomouckého kraje 2011.

SEZNAM ZKRATEK

ČR ... Česká republika

ČNR ... Česká národní rada

OVK ... Okrsková volební komise

PČR ... Parlament České republiky

ČSÚ ... Český statistický úřad

NUTS ... Nomenklatura územních statistických jednotek

ČSSD ... Česká strana sociálně demokratická

ODS ... Občanská demokratická strana

KSČM ... Komunistická strana Čech a Moravy

KDU-ČSL ... Křesťanská a demokratická unie-Československá strana lidová

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3)
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2013

Jelana Kameníková

Jméno a příjmení studenta

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1** Rozpis dotace na obce Olomouckého kraje – Volby do Senátu Parlamentu ČR zastupitelstev krajů.
- Příloha č. 2** Rozbor čerpání výdajů rozpočtu na volby do Olomouckého kraje v roce 2012 podle druhového třídění rozpočtové skladby.
- Příloha č. 3** Mapa Olomouckého kraje.
- Příloha č. 4** Vymezení území okresů u obcí Olomouckého kraje.
- Příloha č. 5** Organizační struktura Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Příloha č.1 Rozpis dotace na obce Olomouckého kraje – Volby do Senátu Parlamentu ČR a zastupitelstev krajů

Rozpis dotace ze státního rozpočtu obcím v úhrnech po jednotlivých okresech Olomouckého kraje na úhradu výdajů, souvisejících s konáním voleb do Senátu Parlamentu ČR a zastupitelstev krajů				
Okres	Dotace na okrsky – zastupitelstva krajů	Dotace na okrsky – Senát PČR a zastupitelstva krajů	Dotace na pověřenou obec	Celková dotace na volby do Senátu Parlamentu ČR a do zastupitelstev krajů
Jeseník	0	1 764 000	60 000	1 824 000
Olomouc	6 469 000	0	120 000	6 589 000
Prostějov	0	6 480 000	60 000	6 540 000
Přerov	4 004 000	900 000	80 000	4 984 000
Šumperk	1 430 000	4 500 000	80 000	6 010 000
Celkem	11 903 000	13 644 000	400 000	25 947 000

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních materiálů Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Příloha č.2 Rozbor čerpání výdajů rozpočtu na volby do Olomouckého kraje v roce 2012 podle druhového třídění rozpočtové skladby (použitých v bakalářské práci)

Položka	Kč	Popis
5011	498 934	Platy zaměstnanců v pracovním poměru, Včetně odměn zahrmovaných do prostředků na platy.
5012	0	Platy zaměstnanců ozbrojených sborů a složek ve služebním poměru
5019	267 288,96	Ostatní platy, zahrnuje především refundace platů hrazené jiným organizacím.
5021	13 216 539,50	Ostatní osobní výdaje Zahrnuje především odměny za práci podle dohod o pracích uzavíraných podle zákoníku práce mimo pracovní poměr, odměny členům výborů zastupitelstev a komisí obcí a krajů odměny (peněžitě ceny) z veřejných a užších soutěží a veřejných příslibů (podle § 847 až 852 občanského zákoníku) a odměny za práci (činnost) podle zvláštních předpisů mimo zákoník práce, služební zákon a další předpisy zakládající obdobné vztahy, například odměny dobrovolným pracovníkům pečovatelské služby (§ 60 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 2006 v návaznosti na § 120 odst. 10 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) či odměny přisídícím senátů kárných soudů (§ 5 odst. 4 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění zákona č. 314/2008 Sb.).
5023	69 697	Odměny členů zastupitelstev obcí a krajů, zahrnuje odměny členů zastupitelstev obcí a krajů (včetně uvolněných zastupitelů).
5029	25 319,52	Ostatní platby za provedenou práci jinde nezařazené, zahrnuje platby nezahrnuté v předchozích položkách, např. odměny za produktivní činnost žáků a studentů, odměny vlastním zaměstnancům za vyhrané soutěže organizované jinými organizacemi, odměny vyplácené vězňům, odměny vojákům v zahraničí, částky refundované jiným organizacím k úhradě ostatních plateb za provedenou práci a náhrad platu podle § 3 odst. 2 vyhlášky č. 58/1991 Sb. „zvláštní příplatky poskytované v cizí měně příslušníkům Armády ČR, kteří vykonávají služby v zahraničí aj.
5031	123 341	Povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
5032	44 402	Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění
5039	20 363,31	Ostatní povinné pojistné placené zaměstnavatelem, zahrnuje především refundace pojistného (na sociální a zdravotní pojištění) jiným organizacím.
5137	158 119,20	Drobný hmotný dlouhodobý majetek, výdaje na dodavatelské pořízení předmětů, jejichž ocenění je 40 tisíc Kč nebo nižší a doba použitelnosti v organizaci delší než jeden rok, a dále předmětů, které definuje účtová osnova jako drobný hmotný dlouhodobý majetek (pokud nepatří na jiné položky, např. 5133, 5136 apod.). Na tuto položku patří i technické zhodnocení dlouhodobého hmotného majetku (a to i drobného), které nepřesahuje 40 tisíc Kč.

5139	1 886 954,54	Nákup materiálu jinde nezařazený , nákup všeobecného materiálu nezařaditelného do předchozích položek, včetně např. nákupu zvířat, osiva, dezinfekčních prostředků atd.
5151	6 247,30	Studená voda, včetně stočného a poplatku za odvod dešťových vod.
5152	6 700	Teplo, úhrady dálkově dodávané tepelné energie.
5153	66 256,90	Plyn
5154	32 803,70	Elektrická energie
5155	2 789	Pevná paliva
5156	56 437,82	Pohonné hmoty a maziva
5161	281 408,90	Služby pošt , úhrady poštovního a dalších služeb pošt včetně nákupu poštovních známek a pásek do frankovacích strojů. Patří sem i výdaje na kurýrní a zásilkové služby.
5162	132 482,80	Služby telekomunikací a radiokomunikací , Úhrady služeb včetně nákupu telefonních karet. Zahrnuje i úhrady za služby využívání sítě Internet. Patří sem i výdaje na zřízení čísla pevného telefonu a za karty ke zprovoznění mobilních telefonů (tzv. karty SIM), pokud nejsou součástí pořizovací ceny mobilního telefonu. Nepatří sem poplatky za rozhlas a televizi, ty patří na položku 5169.
5163	297	Služby peněžních ústavů, včetně komerčního pojištění.
5164	1 188 807	Nájemné , zahrnuje čisté nájemné (nájemné bez plateb za související služby), nelze-li odlišit, pak hrubé nájemné, jiné než na položce 5165. Patří sem i nájemné za nájem díla podle autorského zákona (zákona č. 121/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů), například počítačového programu [§ 12 odst. 4 písm. c), § 15 , § 49 odst. 3 , § 71 odst. 2 písm. e) , §76 odst. 2 písm. c) , § 80 odst. 2 písm. c) , §90 odst. 3 a § 96 odst. 1 písm. b) autorského zákona], tzn. za udělení oprávnění k užití díla na dobu určitou (odměny fyzickým osobám za udělení oprávnění k užití díla bez časového omezení patří na položku 5041).
5167	2 400	Služby školení a vzdělávání , nákup školících a vzdělávacích služeb (kursů, školení, odborných stáží) pro potřeby organizace.
5168	2 741	Služby zpracování dat
5169	3 496 557,64	Nákup ostatních služeb , výdaje na nákup služeb nezařazených v předchozích položkách, patří sem např. příspěvek na stravování zaměstnanců v zařízení jiné organizace nebo jiného subjektu. Patří sem i nákup stravenek ve veřejném stravování a poukázek na nákup potravin. Zahrnuje i úhrady zdravotnickým zařízením za lékařské prohlídky osob nastupujících do ústavů sociální péče a za služby poskytované zdravotnickým nebo jiným specializovaným zařízením za zdravotní prohlídky dané zvláštním právním předpisem. Na tuto položku se zařazují též výdaje na revize komínů a elektrických a jiných zařízení, platby za státní technickou kontrolu aut a rovněž výdaje na

		<p>dopravu nepatřící do cestovního. Zařídují se na ni i výdaje na úpravu věcí nespojenou s významnější spotřebou materiálních prostředků, jejímž výsledkem je uvedení věci do původní nebo obvyklé podoby, například mytí oken. Patří sem výdaje na dodavatelské pořízení informací, které nemají povahu majetku a které nepatří na položku 5166, například jazykové překlady (výdaje na dodavatelské pořízení informací, které povahu majetku mají, patří na položky z podskupení 611 a na položku 5179).</p> <p>Informací se pro účely rozpočtové skladby rozumí soubor slov, obrazů nebo jiných signálů schopných být vnímány a poskytnout nějaký užitek, a to bez rozdílu, na jakém nosiči dat jsou uloženy. Za výdaje na informace se však nepovažují výdaje na věci, které sice informace nesou, avšak v jejich ceně převažuje jejich hmotná podstata, jako jsou knihy, noviny nebo časopisy (výdaje na věci, které nesou informace a v jejichž ceně hmotná podstata nepřevažuje, například magnetické pásky, kompaktní disky apod., se za výdaje na informace považují).</p> <p>Na položku 5169 patří také úpravy nehmotného majetku, například počítačových programů nebo souborů informací, nepředstavují-li technické zhodnocení (za technické zhodnocení počítačových programů se pro účely rozpočtové skladby považují veškeré jejich úpravy, kterými se přidávají nové funkce, a za technické zhodnocení souborů informací veškeré jejich úpravy, kterými se přidávají nové informace). Na tuto položku se zařazují též výdaje podle smluv mezi organizací a dodavateli, podle kterých organizace platí pravidelné paušální částky za dodávky prováděné jen v případě potřeby a tedy platí spíše za jistotu, že dodávky budou v případě potřeby provedeny, například že kdykoli se poškodí určitá věc, dodavatel ji opraví. Rovněž se na tuto položku zařídují rozhlasové a televizní poplatky (placené provozovatelům rozhlasového a televizního vysílání podle zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů). Na tuto položku se též zařazují platby subjektu, který ve prospěch organizace zřídil na své nemovitosti věcné břemeno mající povahu služby [§ 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty].</p>
5171	54 037,40	<p>Opravy a udržování, výdaje na dodavatelsky zajišťované opravy a údržbu. Opravou se pro účely rozpočtové skladby rozumí úprava věci, která částečně nebo úplně ztratila schopnost plnit funkci, k níž byla určena, zajišťující opětné nabytí této schopnosti (například zasklívaní oken), a to případně i s použitím jiných než původních materiálů, dílů, součástí nebo technologií, pokud tím nedojde k technickému zhodnocení [§ 26 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu]. Údržbou se pro účely rozpočtové skladby rozumí úprava věci spojená s významnější spotřebou materiálních prostředků, jejímž výsledkem je uvedení věci do původní nebo obvyklé podoby, není-li tato úprava opravou, například natírání okenních rámu. Nepatří sem nákup projektové dokumentace k opravám (patří na položku 5169).</p>
5173	176 199,70	<p>Cestovné (tuzemské i zahraniční), cestovní náhrady hrazené vlastním zaměstnancům i pracovníkům zaměstnaným na základě dohod o pracích mimo pracovní poměr a tzv. nepojmenovaných občanskoprávních dohod (tj. i např. členům obecního zastupitelstva). Zahrnuje nejen náhrady zaměstnancům podle zákona o cestovních náhradách, ale i přímé výdaje k zajištění pracovních cest zaměstnanců, kterými se přímo hradí služby jiným organizacím (doprava, stravování a ubytování na pracovní cestě), reciproční úhrady cestovních výdajů fyzickým osobám přijíždějícím ze zahraničí, refundace cestovního zaměstnancům jiných organizací apod.</p>
5175	914 621,56	<p>Pohoštění, výdaje na pořízení věcí a služeb, které se použijí k pohoštění (výdaje na pořízení věcí a služeb, které se k pohoštění nepoužijí, patří na příslušné položky podskupení 513 a 516, zejména položky 5131 a 5169).</p>
5181	15 083	<p>Poskytnuté zálohy vnitřním organizačním jednotkám.</p>
5362	7 995	<p>Platby daní a poplatků státnímu rozpočtu, platby všech daní a poplatků, jak jsou uvedeny ve třídě 1, s výjimkou odvodů za odnětí zemědělské půdy, poplatků za odnětí lesní půdy hrazených v souvislosti s pořizováním dlouhodobého hmotného majetku (patří na položku 6121) a ostatních daní, které v souladu s účetními předpisy vstupují do pořizovací ceny dlouhodobého hmotného majetku (patří na příslušné položky podskupení 612). Patří sem i nákup dálničních známek v tuzemsku. Daň z přidané hodnoty sem patří jen v případě, že ji</p>

		<p>organizace platí územnímu finančnímu orgánu (platí-li za dodanou věc, službu, práci, výkon nebo právo a dodavatel uvádí zvlášť cenu bez daně z přidané hodnoty a zvlášť daň, zařazuje celou cenu, včetně této daně, na položku, která kupované věci, službě, práci, výkonu nebo právu odpovídá). Na tuto položku patří i daň z přidané hodnoty, kterou organizace zaplatila územnímu finančnímu orgánu a ten ji nebo její část organizaci v tomtéž roce vrací, ať už jako přeplatek nebo nadměrný odpočet. V tom případě organizace přijme částku, kterou jí územní finanční orgán takto vrací, jako kompenzaci výdajů a zařadí ji na položku 5362 v záporné hodnotě (dostane-li ji však až po skončení roku, přijme ji do příjmů a zařadí na položku 2222). Na tuto položku patří jen platby státnímu rozpočtu, platby krajům, obcím a státním fondům jsou na položce 5365.</p>
--	--	---

Zdroj: Vlastní zpracování dle rozpočtové skladby pro rok 2012 z internetových stránek Ministerstva financí ČR a z interních materiálů Krajského úřadu Olomouckého kraje.

Příloha č. 3 Mapa Olomouckého kraje

Zdroj: Malý lexikon obcí České republiky 2012.

Příloha č. 4 Vymezení území okresů u obcí Olomouckého kraje

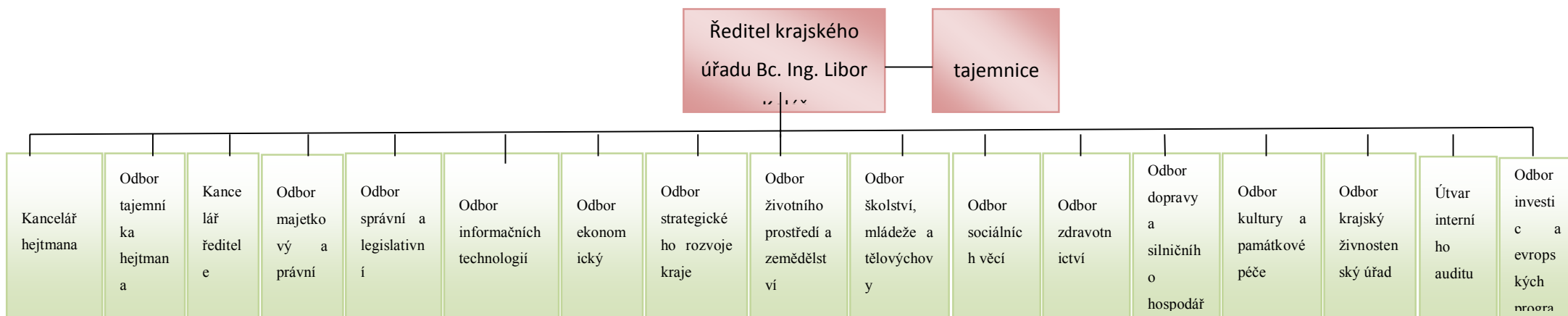
Okres	Území obcí a území vojenských újezdů vymezující území okresů	Kraj podle ústavního zákona č. 347/1997 Sb. v platném znění
Jeseník	Bělá pod Pradědem, Bernartice, Bílá Voda, Černá Voda, Česká Ves, Hradec – Nová Ves, Javorník, Jeseník, Kobylá nad Vidnavkou, Lipová – lázně, Mikulovice, Ostružná, Písečná, Skorošice, Stará Červená Voda, Supíkovice, Uhelná, Vápenná, Velká Kraš, Velké Kunčice, Vidnava, Vlčice, Zlaté Hory, Žulová	Olomoucký
Olomouc	Babice, Bělkovice - Lašřany, Bílá Lhota, Bílsko, Blatec, Bohuňovice, Bouzov, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Červenka, Daskabát, Dlouhá Loučka, Dolany, Doloplazy, Domašov nad Bystřicí, Domašov u Šternberka, Drahanovice, Dub nad Moravou, Dubčany, Grygov, Haňovice, Hlásnice, Hlubočky, Hlušovice, Hněvotín, Hnojice, Horka nad Moravou, Horní Loděnice, Hraničné Petrovice, Huzová, Charváty, Cholina, Jívová, Komárov, Kožušany -Tážaly, Krčmaň, Křelov - Břuchotín, Liboš, Lipina, Lipinka, Litovel, Loučany, Loučka, Luběnice, Luká, Lutín, Lužice, Majetín, Medlov, Měrotín, Mladeč, Mladějovice, Moravský Beroun, Mrsklesy, Mutkov, Náklo, Náměšť na Hané, Norberčany, Nová Hradečná, Olbramice, Olomouc, Paseka, Pňovice, Přáslavice, Příkazy, Řídeč, Samotíšky, Senice na Hané, Senička, Skrbeň, Slatinice, Slavětín, Strukov, Střeň, Suchonice, Svěsedlice, Štarnov, Štěpánov, Šternberk, Šumvald, Těšetice, Tověř, Troubelice, Tršice, Újezd, Uničov, Ústín, Velká Bystřice, Velký Týnec, Velký Újezd, Věrovany, Vilémov, Želechovice, Žerotín a vojenský újezd Libavá	Olomoucký
Prostějov	Alojzov, Bedihošť, Bílovice -Lutotín, Biskupice, Bohuslavice, Bousín, Brodek u Konice, Brodek, u Prostějova, Březsko, Budětsko, Buková, Čehovice, Čechy pod Kosířem, Čelčice, Čelechovice na Hané, Dětkovice, Dobrochov, Dobromilice,	Olomoucký

	<p>Doloplazy, Drahany, Držovice, Dřevnovice, Dzbel, Hačky, Hluchov, Horní Štěpánov, Hradčany -Kobeřice, Hrdibořice, Hrubčice, Hruška, Hvozď, Ivaň, Jesenec, Kladky, Klenovice na Hané, Klopotovice, Konice, Kostelec na Hané, Koválovice - Osíčany, Kralice na Hané, Krumsín, Laškov, Lešany, Lipová, Ludmírov, Malé Hradisko, Mořice, Mostkovice, Myslejovice, Němčice nad Hanou, Nezamyslice, Niva, Obědkovice, Ohrozim, Ochoz, Olšany u Prostějova, Ondratice, Otaslavice, Otínoves, Pavlovice u Kojetína, Pěnčín, Pivín, Plumlov, Polomí, Prostějov, Prostějovičky, Protivanov, Přemyslovice, Ptení, Raková u Konice, Rakůvka, Rozstání, Seloutky, Skalka, Skřípov, Slatinky, Smržice, Srbee, Stařechovice, Stínava, Stražisko, Suchdol, Šubířov, Tištin, Tvorovice, Určice, Víceměřice, Vicov, Vincencov, Vítěčice, Vranovice -Kelčice, Vrbátky, Vrchoslavice, Vřesovice, Výšovice, Zdětín, Želeč</p>	
Přerov	<p>Bělotín, Beňov, Bezuchov, Bohuslávky, Bochoř, Brodek u Přerova, Buk, Býškovice, Císařov, Citov, Čechy, Čelechovice, Černotín, Dobřčice, Dolní Nětčice, Dolní Těšice, Dolní Újezd, Domaželice, Dřevohostice, Grymov, Hlinsko, Horní Moštěnice, Horní Nětčice, Horní Těšice, Horní Újezd, Hrabůvka, Hradčany, Hranice, Hustopeče nad Bečvou, Jezernice, Jindřichov, Kladníky, Klokočí, Kojetín, Kokory, Křenovice, Křtomil, Lazníčky, Lazníky, Lhota, Lhotka, Lipník nad Bečvou, Lipová, Líšná, Lobodice, Malhotice, Měrovice nad Hanou, Milenov, Mílotice nad Bečvou, Nahošovice, Nelešovice, Oldřichov, Olšovec, Opatovice, Oplocany, Oprostovice, Osek nad Bečvou, Paršovice, Partutovice, Pavlovice u Přerova, Podolí, Polkovice, Polom, Potštát, Prosenice, Provodovice, Přerov, Přestavlky, Radíkov, Radkova Lhota, Radkova, Radotín, Radslavice, Radvanice, Rakov, Rokytnice, Rouské, Říkovice, Skalička, Soběchleby, Sobišky, Stará Ves, Stříbrnice, Střítež nad Ludinou, Sušice, Šišma, Špičky, Teplice nad Bečvou, Tovačov, Troubky, Tučín, Turovice, Týn nad Bečvou, Uhřetice, Ústí, Veselíčko, Věžky, Vlkoš, Všechovice, Výkleky, Zábeštní Lhota, Zámrsky, Žákovice, Želatovice</p>	Olomoucký

<p>Šumperk</p>	<p>Bludov, Bohdíkov, Bohuslavice, Bohutín, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Dlouhomilov, Dolní Studénky, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hraběšice, Hrabíšín, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakubovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Klopina, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Krchleby, Lesnice, Leština, Libina, Líšnice, Loštice, Loučná nad Desnou, Lukavice, Malá Morava, Maletín, Mírov, Mohelnice, Moravičany, Nemile, Nový Malín, Olšany, Oskava, Palonín, Pavlov, Petrov nad Desnou, Písařov, Police, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rapotín, Rejchartice, Rohle, Rovensko, Ruda nad Moravou, Sobotín, Staré Město, Stavenice, Sudkov, Svěbohov, Šléglov, Štítý, Šumperk, Třeština, Úsov, Velké Losiny, Vernířovice, Vikantice, Vikýřovice, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole.</p>	<p>Olomoucký</p>
-----------------------	--	------------------

Zdroj: Vlastní zpracování dle údajů uveřejněných na internetových stránkách Olomouckého kraje.

Příloha č. 5 Organizační struktura Krajského úřadu Olomouckého kraje

Zdroj: Vlastní zpracování dle organizační struktury Krajského úřadu Olomouckého kraje zveřejněné na internetových stránkách kraje.